

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Навчально-науковий інститут
біотехнологій та аквакультури**

МАТЕРІАЛИ

**науково-практичної студентської конференції
(07 березня 2023 р.)**

**Сучасні технології виробництва і переробки
продукції тваринництва**

Одеса 2023

631.(082):378(477.7): 639.3

Сучасні технології виробництва і переробки продукції тваринництва. Матеріали II науково-практичної студентської конференції навчально-наукового інституту біотехнологій та аквакультури Одеського державного аграрного університету (07 березня 2023 р.): збірник тез. Одеса: ОДАУ, 2023. 71 с.

Затверджено до друку рішенням Вченої Ради навчально-наукового інституту біотехнологій та аквакультури Одеського державного аграрного університету

від 24 березня 2023 р. (протокол № 7).

До збірника увійшли тези доповідей науково-практичної студентської конференції навчально-наукового інституту біотехнологій та аквакультури

Редакційна колегія:

Безалтична О. О. - кандидат с.-г. н., доцент (голова);

Сусол Р. Л. - доктор с.-г. н., професор;

Різничук І. Ф. - кандидат с.-г. н., доцент;

Кірович Н. О. - кандидат с.-г. н., доцент;

Ясько В. М. - кандидат с.-г. н., доцент;

Косенко С. Ю. - кандидат с.-г. н., доцент;

Гусятиська О. О. - к.с.-г.н., доцент,

Пушкар Т. Д. - к.с.-г.н., доцент,

Найдіч О. В. – к.вет. н., доцент;

Гурко Є. Ю. - асистент

Мажилівська К. Р. - асистент

Відповідальна за випуск: Найдіч О.В. кандидат вет. н.

**Відповідальність за зміст і достовірність публікацій
несуть автори наукових доповідей і повідомлень**

Одеський державний аграрний університет, 2023

ЗМІСТ

	Стр
СЕКЦІЯ 1. ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА	5
Агєєва А., здобувач. Наук. керівник: Кірович Н., к.с.-г.н. Чихуахуа - маленький друг з безстрашним серцем	5
Вельгус Ю здобувач. Наук. керівник: Гарматюк К., к.с.-г.н. Етика та права утримання собак у громадських місцях	10
Воробйов О., здобувач. Наук. керівник: Гарматюк К., к.с.-г.н. Вплив кліматичних умов на здоров'я та поведінку собак	13
Гайдай О., здобувач. Наук. керівник: Слюсаренко І., к.с.-г.н. Породи овець та їх класифікації	16
Гарбуз А., здобувач. Наук. керівник: Слюсаренко І., к.с.-г.н. Породи кіз та їх класифікації	18
Горовенко А., здобувач. Наук. керівник: Слюсаренко І., к.с.-г.н. Початок розвитку собаківництва	20
Дідик М., здобувач. Наук. керівник: Косенко С., к.с.-г.н., доцент Виховне дресирування цуценят	22
Дімітренко І., здобувач. Наук. керівник: Найдіч О., к.в.н., доцент. Найважливіші стрес фактори та здоров'я акваріумних риб	24
Євсєєва О., здобувач. Наук. керівник: Гусятинська О., к.с.-г.н. Удосконалення технології вирощування молодняка великої рогатої худоби	26
Канівець А., здобувач. Наук. керівник: Пушкар Т. к.с.-г.н., доцент. Розмноження і розвиток птахів	28
Коляда Ю. здобувач. Наук. керівник: Ясько В., к.с.-г.н., доцент Етологічні особливості овець	30
Котенко М., здобувач. Наук. керівник: Косенко С., к.с.-г.н., доцент Формування навичок у собак	34
Мамчур С., здобувач. Наук. керівник: Пушкар Т. к.с.-г.н., доцент. Роль і значення плазунів в системі живої природи	36
Несторова К. здобувач. Наук. керівник: Ясько В., к.с.-г.н., доцент Ефективність сучасних технологій вирощування курчат-бройлерів	39
Нічик Д., здобувач. Наук. керівник: Гусятинська О., к.с.-г.н. Міжотельний період та його цикли	42
Черєпаха Е., здобувач. Наук. керівник: Гусятинська О., к.с.-г.н. Шляхи підвищення м'ясної продуктивності великої рогатої худоби	44
Шкрабак А., здобувач. Наук. керівник: Пушкар Т. к.с.-г.н., доцент. Найдрібніші тварини світу	46

Шрамко О., здобувач. Наук. керівник: Косенко С., к.с.-г.н., доцент Методи дресирування собак	48
СЕКЦІЯ 2. ГЕНЕТИКА, РОЗВЕДЕННЯ ТА ГОДІВЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН	50
Ахієзер В., здобувач. Наук. керівник: Кишлалі О., асистент. Умови та способи утримання собак	50
Курдоглян К., здобувач. Наук. керівник: Ніколенко І., к.с.-г.н. Поведінкові реакції собак	52
Левенець Г., здобувач. Наук. керівник: Мажилівська К., асистент. Особливості годування овець	54
Левченко В., здобувач. Наук. керівник: Мажилівська К., асистент. Особливості годування лоша́т	56
Левченко В., здобувач. Наук. керівник: Гурко Є. асистент. Біологічні та фізіологічні особливості кролів	60
Михеєва І., здобувач. Наук. керівник: Ніколенко І., к.с.-г.н. Проблема харчової алергії у собак	62
Михеєва І., здобувач. Наук. керівник: Ніколенко І., к.с.-г.н. Каністерапія як важливий аспект у кінології	65
Олейник Г., здобувач. Наук. керівник: Мажилівська К., асистент. Види інстинктів тварин	68

СЕКЦІЯ 1.

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

УДК: 636.7.045

ЧИХУАХУА - МАЛЕНЬКИЙ ДРУГ З БЕЗСТРАШНИМ СЕРЦЕМ

Агеєва А., здобувач 2 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.
Науковий керівник: **Кірович Н.**, к. с.-г. н.

Постановка проблеми. З давніх давен собаки були вірними супутниками людини. Їх поправу вважають символом відданості. На думку фахівчині з поведінки домашніх тварин, дресирувальниці Кертіс Келі відданість собак закладена генетично. У процесі власних досліджень Кертіс виділила декілька ознак вірності та на їх основі сформувала топ-8 найвірніших порід. До лідерів увійшли німецька вівчарка, ротвейлер, лабрадор-ретривер, піренеєць, сенбернар, акіта, кокер-спаніель і чихуахуа. І дійсно, найменша у світі порода собак сповнена безмежною любов'ю та відданістю до свого господаря і здатна їх демонструвати будь-якої миті [1].

Мета роботи. Ознайомитись із короткою історією породи, екстер'єрно-конституційними особливостями та умовами догляду за собакою.

Результати досліджень. Чихуахуа або «чіуауа» – одна з найдавніших порід у світі. Її далекі предки «течічі» жили біля сучасної Мексики. Вони були досить схожими на сучасних чихуахуа, однак за розмірами дещо крупніші. Вчені вважають, що течічі проживали із мезоамериканськими племенами з XV сторіччя до нашої ери аж до завоювання Латинської Америки конкістадорами.

Археологічні знахідки, які датуються IX ст. до н.е. свідчать, що течічі жили разом із тольтеками. Згодом тольтеків завоювали ацтеки і течічі гармонійно увійшли у життя нової цивілізації. Здавалося настав для малесеньких собачок щасливий час. Адже ацтеки вірили що саме течічі мають прямий зв'язок із потойбічним світом і супроводжують туди душі померлих. Саме тому собачок плекали, але така любов зовсім не виключала їх участі у щорічних храмових ритуалах як жертв. До того ж ацтеки не рідко споживали їх у їжу, не забуваючи використовувати їх шкурки. З моменту колонізації іспанцями Америки відомостей про породу мало. Але є думка, що розрізнені племена, які ховалися у джунглях зберегли незначну популяцію цих собак.

Мабуть, знайомство європейців з песиками течічі могло відбутися після відкриття Америки Колумбом, однак достовірних відомостей про це немає [4].

Сучасну назву порода отримала від назви мексиканського штату Чіуауа. У кінці XIX сторіччя американські туристи почали купляти малесеньких чихуахуа у мексиканців із прикордонних штатів і таким чином собаки потрапили до США. Є ще одна теорія походження сучасних чихуахуа, як

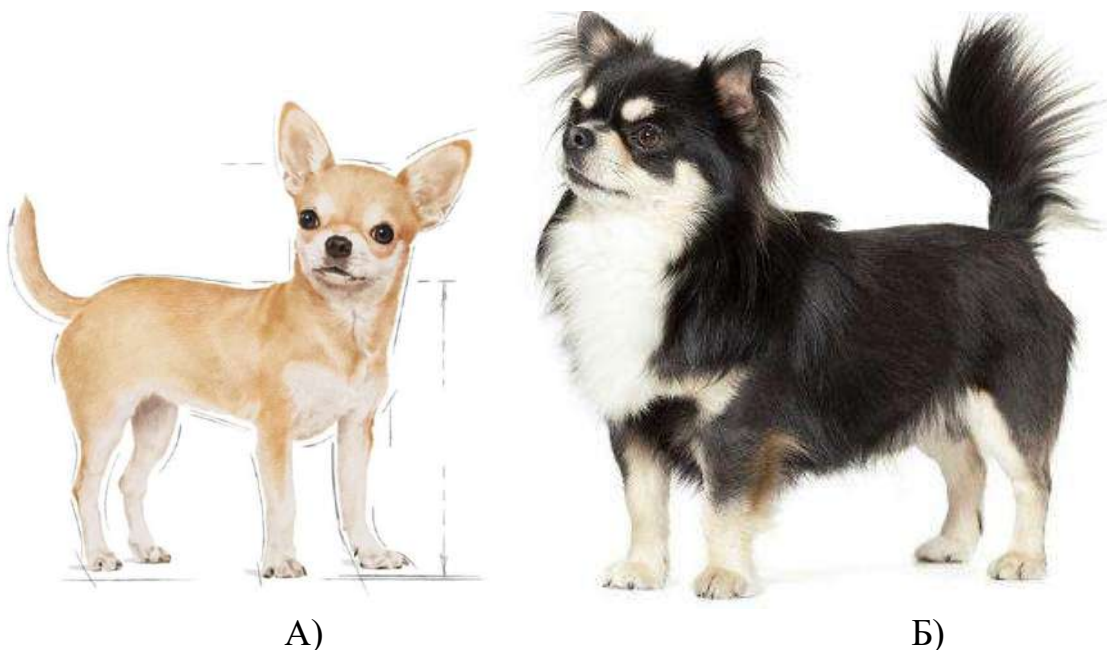
говорить, що вони є результатом схрещування місцевих течічі із китайськими безшерстими собаками, яких завезли на територію Техасу китайські робітники.

Не так вже й важливо, яка із версій правильна, адже достеменно відомо, що у крові сучасних представників породи чихуахуа тече кров саме американських собак доколумбової епохи. Цей факт підтверджений генетичними дослідженнями шведськими дослідниками у 2013 році. І вже сторіччя ці малесенькі та віддані собаки тріумфально крокують собачими виставками підкорюючи людські серця [3].

У 1923 році у США був заснований перший клуб любителів чихуахуа та затверджений перший стандарт породи. У ті роки була описана лише гладкошерста порода, а довгошерстих чихуахуа було визнано лише у 1954 році.

Особливості екстер'єру даної породи такі:

- голова за формою нагадує яблуко;
- перехід від чола до морди чіткий;
- очі округлі, але з опуклі;
- вуха стоячі;
- тулуб дещо витягнутого формату;
- корпус міцний, підтягнутий, спортивний;
- хвіст високо посаджений, може трохи загинатися на спину, не повинен бути опущений між ногами;
- кінцівки м'язисті, міцні, з добре вираженими кутами, паралельні; не повинно бути бочкоподібного постави чи розмету лап;
- у гладкошерстої чихуахуа шерсть коротка, щільно прилегла до тіла, допускається рідка шерсть на шії та животі; у довгошерстих представників породи яскраво виражені «очоси» на кінцівках, вухах та хвості (рис. 1).

А) Б)
Рис. 1. Чихуахуа гладкошерста (А) та довгошерста (Б)

Масть у чихуахуа різноманітна. Вони бувають сірі, тигрові, руді, чорні, палеві, коричневі, з білими мітками або без них. Офіційно не допускається лише мармурова та мерльова масті [2].

Незважаючи на те, що чихуахуа – найменші декоративні собаки у світі люди часто хочуть стати власником «ексклюзивного» вихованця. Насамперед слід пам'ятати, що стандарт породи – один, і він затверджений Міжнародною кінологічною федерацією. У ньому зазначено, що ідеальна вага собаки – від 1,5 до 3 кг, а допустима – від 500 до 1500 грам. При цьому жодних окремих типів чи видів у офіційній класифікації не виділяється. У той же час серед пропозицій заводчиків можна зустріти поділ чихуахуа на типи коббі, дір та тикап (рис. 2). Чим відрізняються ці типи?

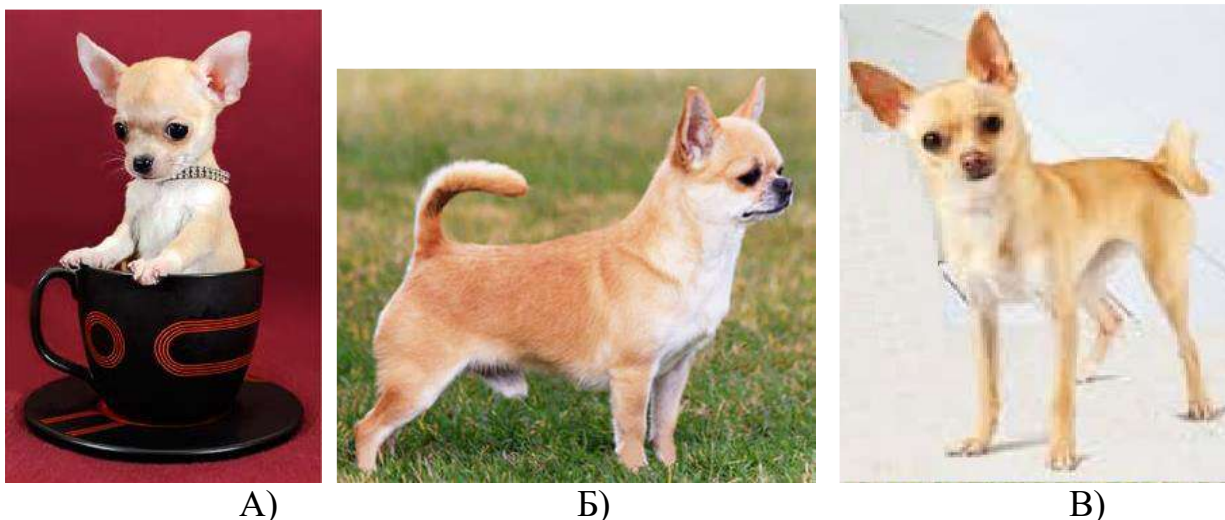

Рис. 2. Чихуахуа: teacup-тип (А), cobby-тип (Б), deer-тип (В)

Чихуахуа teacup чи міні та суперміні. Сама назва цього типу походить від англійського «teacup», тобто «чашка». Справді, ці собачки такі маленькі, що легко помістяться у велику чашку. До категорії «міні» відносять собак, вага яких у дорослому віці не перевищує 1 кг, а «суперміні» - від 0,5 до 1 кг, найчастіше 800-1000 грам. Варто пам'ятати, що це не окремий вид і не «відгалуження породи», а радше породна «аномалія». Справа в тому, що мініатюрні собачки практично не підходять для розведення через складні пологи, тому закріпити ознаку «мініатюрності» проблематично.

Звісно, мініки дуже милі крихти, але варто пам'ятати, що вони більш схильні до захворювань, проблем із шерстю, у них часто залишається непропорційно велике тім'ячко, а тому вони і вимагають більше уваги, ніж стандартні чихуахуа. Крім того, є певні ризики при купівлі такого цуценя. насамперед, заводчику важко передбачити реальний розмір собаки у дорослому віці. Давати точні прогнози щодо «дорослої» ваги вдасться лише по досягненню 3,5-4 місяців. Інакше великий ризик помилки [4].

Перша згадка про типи коббі та дір з'явилася у книзі Елсворта Хауелла «The Complete Chihuahua», яка була досить популярною у США наприкінці 1960-х.

Тип коббі отримав назву від англійського слова «cobby» - низькорослий, кремезний. Чихуахуа коббі типу костисті, їхня голова об'ємна, яблукоподібна, морда заповнена. Вуха широкі в основі, досить великі, але виглядають гармонійно. Тіло масивне, грудна клітина глибока й об'ємна. Шия і кінцівки міцні, укорочені. Такі тварини чудово рухаються, мають хороші кути кінцівок, міцну лінію верху. Хвіст у коббі також масивний, товстий біля основи. Шерсть густа, з вираженим підшерстком. Зазвичай пропонуючи цуценят cobby-type, заводчики вказують на те, що песики придатні для виставок і подальшого розведення.

Тип дір (від англійського «deer» - олень) - тонкокісні, довгоногі, з маленькою головою, вузькою і довгою мордочкою, вухами кажана. Повна протилежність своїм присадкуватим побратимам, «діри» легші, сухіші, у них вузька грудна клітина, гірше виражені кути, але їх рухи більш граційні. У той же час, за рахунок анатомічної будови часто здається, що вони не йдуть, а дріботять, адже поштовхи їх задніх лап недостатньо сильні. Шерсть представників «оленячого» типу не надто густа, з майже повністю відсутнім підшерстком. Можливо, надто сильний вплив на формування собак-оленят надали той-тер'єри, чю кров використовували для покращення чихуахуа.

Серйозні кінологи не визнають жодного із вищеописаних підтипів, оскільки усі вони є результатом неграмотного розмноження породи. Багато заводчиків відзначають, що поділ може бути заснований лише на довжині шерсті: гладкошерсті або довгошерсті чихуахуа. А внутрішньопородні лінії повинні максимально відповідати вимогам стандарту.

Стандарт FCI допускає певні відхилення і у конституції, і у пропорціях. Але навіть напіввизнаний дір-тип знаходиться, згідно з критеріями FCI, на межі допустимого: особини з дуже легкою головою, довгими ногами, полегшеним корпусом мають бути дискваліфіковані. У той же час американський стандарт АКС не проти полегшених «оленят», та й на історичній батьківщині вони популярніші [2].

Важливо відзначити той факт, що ні коббі, ні дівів у чистому вигляді не зустрічається, більшість чихуахуа має риси і тих, і інших. Тому вибираючи породистого цуценя, потрібно орієнтуватися не на напівміфічний тип, а на виставкові досягнення батьків щеняти та досвід заводчика. Вимоги до вихованців «для душі» значно менші, але і тут слід остерігатися крайнощів, тому що існує великий ризик отримати хворого улюбленця.

Незважаючи на свої крихітні розміри, присутність чихуахуа ніяк не можна не помітити – це яскраві, дуже активні та допитливі собаки. Вони дуже прив'язується до своїх власників, і погано переносять їхню тривалу відсутність. Доброзичливість і відкритість щодо своєї сім'ї і господаря справді величезні, проте щодо незнайомих людей цього сказати не можна. Навіть навпаки - чихуахуа може агресивно сприймати незнайомців, особливо, якщо господар приділяє собаці занадто багато уваги. Як відомо, надлишок турботи і ніжності, у поєднанні з потуранням, псують характер собаки, роблять її надмірно самовпевненою та примхливою.

Порода чихуахуа володіє природним нахабством - вони рідко бувають сором'язливими чи нерішучими. Хіба що, якщо характер тварини пригнічувався господарем. Чихуахуа потребують ранньої соціалізації, і правильного виховання, щоб уникнути вищезгаданих проблем. Мають високий рівень енергії, люблять ігри та прогулянки. Чихуахуа не рекомендується утримувати сім'ям із маленькими дітьми. Якщо характер тварини розвивається правильно, це дуже лагідний і добрий друг, який відрізняється хорошим розумінням того, що відбувається, і бажає догодити своєму господареві. На виставках їх нерідко використовують у змаганнях на спритність і слухняність [4].

До інших домашніх тварин чихуахуа можуть відноситися по-різному, залежно від виховання. Можуть навіть ревнувати іншу кішку чи собаку до свого господаря. Під час прогулянок на вулиці за ними слід постійно стежити, оскільки вони можуть гавкати на інших собак, навіть значно більших за розмірами. Причому, якщо справа дійде до бійки, чихуахуа може не відступити.

Доглядати за чихуахуа зовсім не складно. Купати вихованця потрібно не частіше ніж раз на місяць, при цьому краще використовувати гіпоалергенні шампуні для тварин і після водних процедур слід ретельно висушити собаку. Довгошерстих чихуахуа слід регулярно вичісувати: тонка довга шерсть за вухами, пахвами і в паху може звалюватися у ковтуні і викликати дискомфорт. Очі та вуха собаки необхідно утримувати в чистоті, для гігієни рекомендується використовувати лосьйони для догляду за очима та вухами. Кігті чихуахуа потрібно регулярно стригти [3].

Окрема турбота власника чихуахуа – зуби вихованця. Собаки мініатюрних порід схильні до пародонтиту. При цьому захворювання проблеми починаються із запалення ясен і призводять до втрати зубів. Для профілактики пародонтиту рекомендується з малечку привчати чихуахуа до щоденного чищення зубів щіткою і пастою.

Взимку на прогулянку чихуахуа слід одягати у теплі костюмчики і черевички або обробляти подушечки лап спеціальним воском.

Дорослого чихуахуа слід щеплювати кожен рік і регулярно проводити обробку від глистів і зовнішніх паразитів. Весь теплий період слід не забувати застосовувати препарати від кліщів.

Висновки. Чихуахуа - одна з найдавніших порід собак. Крім того, ця порода по праву вважається найменшою і відноситься до «довгожителів». Собака-компаньйон дуже віддана, кмітлива, активна і, до того ж, догляд за чихуахуа не надто складний.

Список використаних джерел

1. Мележик Т. Справжні друзі: топ-8 найвірніших порід собак URL: <https://tsn.ua/tsikavinki/spravzhni-druzi-top-8-nayvirnishih-porod-sobak-2285716.html>
2. Офіційний сайт FCI. URL: <https://www.fci.be/en/nomenclature/9-Companion-and-Toy-Dogs.html#s6>

3. Породи собак. Блог зоомагазину Zootovary.com. URL: <https://www.zootovary.com/uk/chihuahua-a-370.html>

4. Турбаніст Д. Енциклопедія, Собаки. Київ : Кристал Бук, 2021. 160 с.

УДК: 636.7

ЕТИКА ТА ПРАВА УТРИМАННЯ СОБАК У ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЯХ

Вельгус Ю., здобувач 2 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.
Науковий керівник: **Гарматюк К.**, к. с.-г. н.

Постановка проблеми. Однією з головних проблем є безпека. Непідконтрольна поведінка собаки може бути небезпечною для людей та інших тварин, особливо якщо собака не знаходиться на повідку. Також, відсутність обов'язкового прибирання за собакою може створити небезпеку для здоров'я людей, які користуються громадськими місцями.

Іншою проблемою є етичні аспекти утримання собак. Наприклад, неконтрольована поведінка собаки може завдати шкоди іншим тваринам, що становить проблему з точки зору тваринництва та екології. Крім того, не всі люди люблять собак, і неконтрольована поведінка собаки може створювати незручності та негативні емоції для інших людей.

Таким чином, проблема етики та прав утримання собак у громадських місцях полягає в тому, що власники собак не завжди дотримуються правил і не розуміють своїх обов'язків. Це може створювати небезпеку та незручності для інших людей та тварин, а також порушувати етичні норми.

Мета роботи. Етика та права утримання собак у громадських місцях: проблеми та шляхи їх вирішення. Розглянути проблеми, пов'язані з етикою та правами утримання собак у громадських місцях, такі як безпека для людей та інших тварин, порушення етичних норм та правил поведінки у громадських місцях.

Результати досліджень. Наразі існує значна кількість закордонних досліджень, які присвячені проблемам етики та прав утримання собак у громадських місцях. [4,5,6]. Так, в них розкриваються питання взаємодії між собаками та людьми у громадських місцях, вплив утримання собак на здоров'я та благополуччя інших тварин у громадських місцях, правові аспекти утримання собак у громадських місцях, відношення громади до утримання собак у громадських місцях.

Дослідження з цих питань включають аналіз законодавства, спостереження та анкетування власників собак та інших людей, що користуються громадськими місцями, оцінку поведінки та здоров'я тварин, а також вивчення історій конфліктів, пов'язаних з утриманням собак у громадських місцях.

Результати досліджень можуть допомогти у покращенні етики та прав утримання собак у громадських місцях, розробці належного законодавства, рекомендаціях для власників собак та інших людей, які користуються громадськими місцями, та у формуванні свідомого підходу до утримання собак у громадських місцях.

В Україні питання етики та прав утримання собак у громадських місцях регулюються законодавством та місцевими правилами [1,2,3].

Для більшості людей ці тварини уособлюють у собі дружбу, й насправді вони є чудовими друзями. Проте, людину вони не замінять. В них є свої певні потреби. Взаємовідносини між собакою та людиною – це ніби вулиця з двостороннім рухом, дуже важливим є те, що людина має сприймати світ й з точки зору їх улюбленців. Саме в таких випадках можна уникнути певних небажаних поведінкових реакцій чи проблем, а також власники зможуть розпізнавати тільки-но виникаючі проблеми, розуміти, як саме їх вирішувати та де шукати допомоги.

Тварини теж мають свої права, навіть бездомні, хоча не всі люди про це знають, що регламентовано низкою законодавчих актів.

Україна, як і більшість країн світу, має встановлені правила і норми, які регулюють утримання собак у громадських місцях. Проблема полягає в тому, що не всі власники собак дотримуються цих правил, що призводить до порушення етичних норм та негативного впливу на оточуюче середовище.

Згідно з законодавством України, власник собаки має забезпечити її утримання в місцях, визначених місцевими органами влади. Також власник повинен забезпечувати безпеку оточуючих і забезпечувати собі контроль над твариною в громадських місцях. Вимоги щодо утримання собак у громадських місцях можуть відрізнятися в залежності від місця проживання і діяти відповідно до місцевих правил та норм.

Зокрема, в Україні діє закон "Про тварин", який регулює утримання тварин у громадських місцях. Згідно з цим законом, власники собак повинні забезпечувати безпеку і здоров'я людей і тварин, дотримуватися етичних норм і поводитися відповідально. Також закон передбачає штрафну відповідальність за порушення правил утримання тварин у громадських місцях.

Недотримання вимог щодо утримання собак у громадських місцях може мати негативні наслідки для оточуючого середовища. Наприклад, недбале поводження зі своїм улюбленцем може призвести до того, що він забруднює громадські місця своїми відходами або нападає на оточуючих.

Україна має законодавство, яке регулює утримання домашніх тварин, включаючи собак. Зокрема, Закон України "Про захист тварин від жорстокого поводження" встановлює вимоги до утримання тварин, забороняє жорстоке поводження з ними та передбачає відповідальність за порушення цього закону.

Щодо утримання собак у громадських місцях, то це питання вирішується на рівні місцевого самоврядування. Багато міст в Україні мають відповідні місцеві регуляторні акти, які встановлюють вимоги до утримання собак у

громадських місцях, зокрема, вимоги до поведження зі собаками на вулицях, в парках, на дитячих майданчиках та інших громадських місцях.

У деяких містах України також існують спеціальні дресирувальні майданчики для собак, де власники можуть тренувати своїх тварин та забезпечувати безпеку навколишніх людей та тварин.

Однак, деякі проблеми з утриманням собак у громадських місцях в Україні все ще існують, такі як відсутність контролю за поведженням власників зі своїми тваринами, недостатня кількість спеціально обладнаних місць для вихулювання собак, а також відсутність відповідальності за тварин, які завдали шкоди іншим тваринам або людям.

Проблеми етики утримання собак у громадських місцях полягають в необхідності дотримання правил поведження з тваринами та збереженні безпеки людей, які перебувають поруч. Необхідно враховувати інтереси всіх сторін: власників собак, інших громадян та самих тварини. Одним із шляхів розв'язання цих проблем є проведення регулярних інформаційних кампаній, забезпечення належного освітлення та благоустрою громадських місць для вихулу собак.

Висновки. Етика та права утримання собак у громадських місцях в Україні є актуальними питаннями, які потребують вдосконалення законодавства та підвищення свідомості громадян щодо правильного утримання та поведження зі своїми тваринами.

Список використаних джерел

1. Законопроект №2351 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67235
2. Закон України «Про захист тварин від жорсткого поведження» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text>
3. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Правил утримання домашніх тварин та тварин у закладах тваринництва, інших спеціалізованих установах та організаціях" від 02.09.2015 № 577 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/577-2015-%D0%BF#Text>
4. Інтернет джерело <https://www.animallaw.info/article/animal-law-california>
5. Dog walking and sense of community in neighborhoods: Implications for promoting regular physical activity in adults 50 years and older" (J. W. Plowman та ін., Journal of Community Psychology, 2014, Volume 22 [10.1016/j.healthplace.2013.03.007](https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2013.03.007)
6. «Public attitudes towards dogs and dog parks» (C. L. Ward та ін., Society and Animals, 2017, Volume 154 <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2016.01.008>

ВПЛИВ КЛІМАТИЧНИХ УМОВ НА ЗДОРОВ'Я ТА ПОВЕДІНКУ СОБАК.

Воробйов О., здобувач 2 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.

Науковий керівник: **Гарматюк К.**, к. с.-г. н.

Постановка проблеми. Кліматичні умови можуть вплинути на здоров'я та поведінку собак. Від температурного режиму, вологості повітря, осадів, наявності сонячних променів та інших факторів залежить здоров'я тварин, а також їх поведінка. У зимовий період собаки можуть страждати від холоду, а влітку від перегріву. Крім того, наявність комах та інших шкідників може спричинити хвороби та дискомфорт у тварин.

Також важливим фактором є вплив клімату на поведінку собак. Наприклад, висока вологість повітря та спека можуть спричинити стрес у тварин, що може призвести до агресивної поведінки. На здоров'я та поведінку собак також можуть впливати кліматичні катастрофи, такі як повені, зливи, торнадо тощо.

Отже, проблема полягає в необхідності визначення впливу різних кліматичних умов на здоров'я та поведінку собак, а також у визначенні способів захисту тварин від негативних наслідків клімату.

Мета роботи. Вивчення впливу кліматичних умов на здоров'я та поведінку собак, зокрема врахування погодних умов на фізіологічні параметри та активність тварин, встановлення можливих причин і наслідків погіршення здоров'я собак під час певних погодних умов. Результати дослідження можуть бути корисними для власників собак та ветеринарів у покращенні умов утримання тварин і забезпеченні їхнього здоров'я та добробуту.

Результати досліджень. Дослідження показали, що кліматичні умови можуть значно впливати на здоров'я та поведінку собак. Наприклад, високі температури можуть призвести до перегріву тварини та теплового удару, що може бути небезпечним для її життя [3,4]. Низькі температури також можуть бути шкідливими, особливо для короткошорстких порід собак, та призводити до хвороб дихальних шляхів.

Поведінка собак також може змінюватися в залежності від кліматичних умов. Наприклад, в холодну погоду собаки можуть бути менш активними та більше часу проводити в приміщеннях, що може вплинути на їхнє фізичне здоров'я та розумовий стан. У спекотну погоду собаки можуть шукати прохолодних місць та пити більше води, що може вплинути на їхню поведінку та режим харчування.

Для свого життя собака потребує певних умов оточуючого середовища, пристосованість до яких була вироблена протягом виникнення та розвитку усієї історії її породи. Середовище, в якому живе собака, різноманітне і мінливе. Умови довкілля впливають на собаку і викликають з боку тварини ті чи інші дії у відповідь. Такими відповідями керує нервова система, яка має

здатність сприймати вплив середовища у вигляді певних подразнень та відповідати на них відповідними реакціями окремих органів, групи органів та організму в цілому. Біологічний сенс цих реакцій - адаптувати організм собаки до цих умов середовища, поставити його щодо цих умов у сприятливе становище. Проте пристосовність собаки до змінних умов середовища не безмежна, а обмежена у певних рамках. Зміни умов середовища, що виходять за межі цієї пристосовності, особливо якщо вони настали різко та раптово, порушують життєдіяльність собаки та можуть викликати її захворювання.

Однак, наявність адаптованих умов утримання тварин, таких як зручне місце для відпочинку та захист від погодних умов, може знизити негативний вплив клімату на здоров'я та поведінку собак.

Клімат і погода можуть впливати на здоров'я собак, так само як і на здоров'я людей. Визначальними факторами ступеню впливу клімату на організм собаки є температура, вологість, атмосферний тиск, вітер, опади.

Температура: Висока температура може викликати тепловий удар у собак, особливо у тих, у кого є густа шерсть або проблеми з диханням. Низька температура може призвести до замерзання, обморожень та гіпотермії. Клімат та погода мають значний вплив на те, як довго собака може перебувати поза приміщенням без ризику для здоров'я.

Вологість: Висока вологість може впливати на здатність собаки відповідати на тепло, і внаслідок цього може призвести до теплового удару. Вологість також може сприяти розвитку грибкових та інших інфекцій у собак. Низька вологість також може привести до сухості дихальних шляхів.

Атмосферний тиск: Падіння атмосферного тиску може викликати болі в суглобах та інших болячках у собак.

Вітер: Сильний вітер може викликати дискомфорт і навіть пошкодження вух та очей у собак.

Опади: Довготривалі опади можуть призвести до появи грибкових інфекцій у собак.

Тож, важливо враховувати, що різні породи собак мають різні температурні потреби та терпіння до різних кліматичних умов.

Таким чином, власники собак повинні розуміти, як кліматичні умови можуть впливати на їхніх тварин, та дбайливо стежити за їхнім здоров'ям та комфортом відповідно до погодних умов.

Собаки також можуть відреагувати на зміну клімату, особливо якщо вони живуть у зоні зі значно іншим кліматом, ніж той, до якого вони звикли. Вони можуть відчувати дискомфорт, зміну настрою та можуть потребувати додаткового догляду.

Деякі породи собак можуть мати особливу вразливість до деяких кліматичних умов. Наприклад, собаки з короткою мордою, такі як бульдоги, можуть мати проблеми з диханням при високій температурі [5,6]. Собаки з довгою шерстю можуть мати проблеми з перегрівом в спекотних кліматах.

Наукові дослідження показують, що належний догляд за собаками відповідно до погодних умов може покращити їх здоров'я та добробут [2].

Тож, можна виділити наступні наукові рекомендації щодо захисту собак від негативних наслідків клімату:

- Забезпечити належний доступ до води та тіні у спеку. Важливим є забезпечення собак достатньою кількістю води та постійний доступ до свіжої води, особливо в спекотні дні. Також важливо забезпечити їм доступ до тіні та прохолодних місць для відпочинку.

- Забезпечити достатню вентиляцію та повітряне середовище. Важливо забезпечити належну вентиляцію приміщення, де проживає собака. Якщо собака перебуває в закритому приміщенні, можна встановити вентилятор або кондиціонер. Регулярно провітрювати приміщення.

- Забезпечити належний догляд за шерстю. Шерсть собаки може захищати від холоду та сонця, але її також необхідно доглядати. Наприклад, влітку можна виконувати стрижку шерсті, щоб уникнути перегріву собаки, а взимку - належно доглядати за шерстю, щоб забезпечити належний захист від холоду.

- Забезпечити належну годівлю. Належне харчування забезпечить собаці достатню кількість енергії для того, щоб утримувати форму та захищатися від несприятливих умов довкілля.

- Забезпечити належний захист від паразитів та хвороб: Належний захист від паразитів та хвороб допоможе зберегти собаку від небезпек та захворювань.

- Захистити від комах та інших шкідників. Негативні наслідки клімату можуть спричинити збільшення популяції комах та інших шкідників, які можуть бути небезпечними для собак. Рекомендується використовувати спеціальні засоби для захисту від кліщів, комах та інших шкідників.

- Обмежити час прогулянок у спеку. Собаки можуть почуватися не комфортно у спеку, через це рекомендується обмежувати тривалість прогулянок у спекотні дні та переносити їх на ранкові або вечірні години.

- Регулярно відвідувати ветеринара. Регулярні візити до ветеринарного лікаря допоможуть виявити проблеми здоров'я собаки на ранніх стадіях. [1].

Висновки. При утриманні собак варто враховувати, що різні породи собак можуть різний ступінь чутливості до різноманітних негативних чинників оточуючого середовища, і що вік та стан здоров'я собаки також можуть впливати на її чутливість до забруднювачів повітря.

Отже, важливо забезпечити собаці достатній догляд та захист від небезпечних кліматичних умов. Це може включати забезпечення прохолодного місця для відпочинку, доступ до води та перевірку стану здоров'я собаки в разі зміни клімату.

Список використаних джерел

1. Кінологія: утримання, годівля, дресирування собак: підручник / [За загал. ред. Бурлаки В.А.]. – Житомир: Вид-во ЖДАУ, 2013. – 512 с.

2. Пушкар Т., Гурко Є., Хамід К. Дослідження впливу режимів санітарно-гігієнічної обробки павільйону для утримання собак. *Agrarian Bulletin of the Black Sea Littoral*. 2021, Issue 99.

3. Al-Shammari, Alyaa & Marza, Ali & Hamid, Ali. Impact of Thermal Stress on Health Signs, Hormones Levels, Hematological and Biochemical Parameters of Police Dogs in Iraq. *Advances in Animal and Veterinary Sciences*. 7. 340-345. 10.17582/journal.aavs/2019/7.5.340.345.

4. Robbins PJ, Ramos MT, Zanghi BM, Otto CM. Environmental and Physiological Factors Associated With Stamina in Dogs Exercising in High Ambient Temperatures. *Front Vet Sci*. 2017 Sep 11;4:144. doi: 10.3389/fvets.2017.00144. PMID: 28955711; PMCID: PMC5600973.

5. Meola, S.D., 2013. Brachycephalic Airway Syndrome. *Topics in Companion Animal Medicine* 28, 91-96.

6. Roedler, F.S., Pohl, S., Oechtering, G.U., 2013. How does severe brachycephaly affect dog's lives? Results of a structured preoperative owner questionnaire. *The Veterinary Journal* 198, 606-610. doi: 10.1016/j.tvjl.2013.09.009

УДК:636.32/.38.75

ПОРОДИ ОВЕЦЬ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЇ

Гайдай О., здобувач 2 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.
Науковий керівник: **Слюсаренко І.**, к. с.-г. наук

Постановка проблеми Вівчарство – важлива галузь тваринництва. На відміну від інших сільськогосподарських тварин, вівці дають найрізноманітнішу продукцію. Це різні види вовни; хутра, та шкіряні дублянки; каракульський брус, який є цінною сировиною для спеціальних галузей легкої промисловості, а також такі продукти, як баранина, жир, молоко, які користуються великим попитом у населення. Велика кількість порід овець, які утримуються в Україні, та їх широкий спектр виробничо-біологічних характеристик забезпечують різноманітність продукції вівчарства.

Мета роботи. Ознайомитися із породами і класифікацією овець та дати коротку характеристику.

Результати досліджень. Породи овець класифікуються за конкретними завданнями в одній із двох систем: зоологічної або виробничої. [1] Зоологічна класифікація. Він заснований не на відмінностях черепа, як у інших домашніх тварин, а на формі та довжині хвоста. Причина такої класифікації полягає в тому, що розмір і форма хвоста більшою мірою відображають складні біологічні відмінності між популяціями овець, ніж череп. Згідно з цією класифікацією, довжина хвоста враховується не в абсолютних лінійних значеннях, а в залежності від того, досягає або опускається кінчик хвоста скакального суглоба. Форма хвоста характеризується ступенем розвитку і

появою жирових відкладень уздовж хвостових хребців. Відповідно до встановленої зоологічної класифікації всі породи овець за довжиною і формою хвоста поділяються на п'ять груп: короткохвості, довгохвості, короткохвості, довгохвості, довгохвості і короткохвості. хвіст. У США (Південна Дакота) була виведена порода безхвостих овець, яка не підпадає під цю класифікацію. Очевидно, цю класифікацію необхідно доповнити шостою групою - безхвостими вівцями. [2] Важливо відзначити, що існує значна варіабельність форми, довжини та розміру жирових відкладень у хвості. Тому за цією класифікацією не завжди можна чітко визначити відмінності між різними породами овець, особливо між різними кросами. Проте зоологічна класифікація має велике наукове значення, оскільки дозволяє судити про те, наскільки різні породи овець схожі чи відмінні біологічно. У практиці використання порід це необхідно враховувати при їх районуванні та відборі для схрещування. Проте в межах однієї фауни часто зустрічаються види з різною продуктивністю. Наприклад, до довгохвостого стада входять тонкошерсті породи, м'ясні породи овець, деякі смугасті, а також різні інші грубошерсті породи. Тому для виробничих цілей однієї зоологічної класифікації недостатньо. Доповнюється виробничою (господарською) класифікацією. Класифікація виробництва, запропонована М. Ф. Івановим, відображає напрямок продуктивності овець. Ця класифікація більш зручна у виробництві, але є деякі умовності. Насправді овець однієї породи в різних регіонах іноді розводять для різних цілей. Наприклад, овець цигайської породи використовують як молочно-вовнових тварин у балканських країнах. Тут важливу роль у харчуванні населення відіграють молочні продукти від цигайських овець. Проте у більшості порід основні напрями продуктивності виражені досить чітко. Таким чином, в цей час успішно застосовувалася виробнича класифікація з деякими доповненнями і змінами, що відповідали розвитку вівчарства, створенню нових порід і вдосконаленню існуючих порід. [4]

За вашим запитом, вівці вовнового напряму продуктивності мають ряд характеристик, які роблять їх відмінними від інших порід вівців. Зокрема, вони мають сильно розвинену шкіру та кістка, що робить їх дуже міцними і стійкими до різних умов утримання. Також вони мають високу густину вовни, що робить їх чудовими для промислового використання. Вовна важить 6-8 кг, а у баранів 15-18 кг. Барани мають середню живу масу 80-90 кг, а вівцематки 45-48 кг. У вовняних овець настриг чистої вовни з розрахунку на 1 кг живої маси не менше 50 р. [3]

Грубі, продуктивні тварини характеризуються великими розмірами, високою стиглістю, хорошою якістю м'яса і сала. Вівці мають розвинені горби або товсті хвости. Продуктивність вовни дуже висока, 2,5-3,0 кг на рік при виході чистої вовни 65-70%. Шерсть складається з пухових і перехідних волокон і невеликої кількості тонкого пуху. Товщина і довжина однакові порівняно з грубою вовною. Напівгруба вовна в основному використовується для виготовлення технічного одягу, ковдр, килимів і повсті. Основна гонка:

сараджі, таджик, алай, дегестан, вірменський семіраф. Овець цих порід розводять в Казахстані, Середній Азії і Закавказзя.

Список використаних джерел

1. Сухарльов В.О., Дерев'яно О.П., Нежлукченко Т.І. Породи овець і кіз. Генофонд свійських тварин України: Навчальний посібник / Д.І. Барановський та ін. Харків: Еспада, 2005. С. 90-125.
2. Сухарльов В.О., Дерев'яно О.П. Практикум з вівчарства і технології виробництва вовни і баранини. Харків: Еспада, 2003. 144 с.
3. Сухарльов В.О., Дерев'яно О.П. Вівчарство. Харків: Еспада, 2003. - 256 с.
4. Штомпель М.В., Вовченко Б.О. Технологія виробництва продукції вівчарства: Навч. видання. К.: Вища освіта, 2005. 343 с.

УДК:636.32/.40.75

ПОРОДИ КІЗ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЇ

Гарбуз А., здобувач 2 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.
Науковий керівник: **Слюсаренко І.**, к. с.-г. н.

Постановка проблеми. Класифікація і систематика козиних порід вимагають ще розробки. Пропонується багато способів класифікації, бо всі вони позбавлені як наукових, так і практичних основ.

Мета роботи Ознайомитися із породами кіз та дати коротку характеристику.

Результати досліджень. Найпоширеніший спосіб поділу порід на рогаті і безшерсті не витримує критики, тому що наявність або відсутність рогів не є ознакою породи. Якщо ви використовуєте цей метод класифікації порід кіз, ви повинні дозволити дві породи для кожної породи. В одного є роги, а в іншого немає. В даний час з чисто практичних міркувань породи кіз класифікують за їх продуктивністю. Молоко, вовна, пух, молочно-м'ясна вовна (змішана). [2]

Кози Ламанча були вперше виведені в США і зареєстровані в 1950-х роках. Відрізняючись дуже короткими вухами, успадкованими від своїх іспанських предків, La Manchas бувають різних кольорів і повинні мати пряме обличчя. Розрізняють два види завжди маленьких вух - «завитки» - особливо короткі, майже позбавлені хряща, «карликові вуха» - з маленькими хрящиками розміром 4-5 см. Ця порода середнього розміру, 71 см у кіз і 76 см у кіз. Вага дорослої особини - коза не менше 52 кг, коза - не менше 64 кг. Основною метою розведення ламанча було використання кращих якостей альпійської, сааненської, тогенбурзької та нубійської порід, але з короткими вушками. [3]

До США було завезено 1922 грами альпійських кіз. З французьких Альп. Зовнішність характеризується неоднорідним забарвленням, мордою і середніми за розміром стоячими вухами. Протягом багатьох років будь-яке

забарвлення вважалось ознакою породи, але сьогодні ці кольори використовуються для того, щоб відрізнити альпійські породи від білосніжних сааненських і коричневих тогенбурзьких порід. Розрахована альпійська коза в класичному забарвленні. «Чиста шия» - чисто біле забарвлення, що починається на шії і плавно просувається до плечей, згодом стає сірим або темним. «Червона шия» - те саме, що «Шия Білосніжки», але з червонуватим відтінком. [2] Грецька місцева порода кіз. В основному їх розводять в гірських районах. Напрямок продуктивності молочно-м'ясний. Зустрічаються грубі особини з рогами. Вуха короткі, а морда має прямий профіль. Забарвлення різноманітні - від чорного до коричневого і світлих кольорів. Жива маса 40-60 кг. На лактацію беруть до 100 кг молока. Молоко споживають у свіжому вигляді, але також використовують для виготовлення масла та сиру (змішуючи з овечим молоком). Бурські кози були виведені на початку 20 століття і їх батьківщиною є Південна Африка. Хоча це одна з найпопулярніших м'ясних порід у світі, вона не призначена для виробництва молока. Доросла коза важить 110-135 кг, коза 90-100 кг. Зовні вони нагадують нубійців - у них такі ж звислі вуха. Бурські кози відрізняються лагідною вдачею. Забарвлення найчастіше біле з коричневою головою, але бувають і інші. Бурські груди можуть мати чотири соски замість двох. Німецький бурський формат кіз — середній. Грудна клітка широка, а спина довга і широка. Хороший розвиток м'язів можна помітити особливо на грудях, спині та стегнах кози. Брашник швидкозростаючий, ранньостиглий, має високу стійкість до хвороб і добре адаптується до кліматичних умов, особливо жаркого [3]. Камерунські кози, або карликові кози, також відомі як карликові кози, останнім часом значно зросли в популярності. Кози важать 21-23 кг, кози 12-15 кг. Забарвлення різноманітні і часто строкаті. Добовий удій - 1 - 2 л. Камерунські кози високо цінуються за виняткову якість молока та м'яса. Крім того, вони невибагливі в утриманні і несприйнятливі до багатьох захворювань, які завдають шкоди козівництву Європи. Вважається, що кіз вперше одомашнили на Близькому Сході принаймні 9000 років тому.

Горьківські кози були отримані шляхом схрещування зааненських кіз з аборигенними козлами з Починковського, Арзамаса та інших районів Нижегородської губернії. Схоже на Заанен. Відносно великі стада тварин зазвичай мають білий колір.

Самки в середньому важать 42-45 кг, до 50 кг (висота в холці - 61 см, висота в холці - 63, коса довжина тіла - 67, обхват грудей - 75 см). Коза - 50-60 кг, максимум - до 75 кг. Удій молока за лактацію становить 450-550 кг, деякі вівцематки до 1000-1200 кг при жирності молока 4,2-5,2%. Плодючість - 190-210 на 100 бджолиних маток. Народилося п'ятеро дітей. Ялицевих кіз можна доїти кілька [4]

Висновки. У козівництві неможливо дати зоотехнічну класифікацію так як вони ще невивчені до кінця. Кози розводять у всьому світі і в основному від них отримують м'ясо і молоко.

Список використаних джерел

1. Вивчення та оцінка екстер'єру кіз. Визначення віку кіз по зубах. Методичні рекомендації /Періг Д.П., Кирилів Я.І., Барило Б.С. Львів 2014. 30с.
2. Складання кормового плану для козиферми. Методичні рекомендації /Періг Д.П., Кирилів Я.І. Львів 2014. 20с.
3. Перевірка цапів за якістю нащадків Методичні рекомендації Періг Д.П., Кирилів Я.І. Львів 2014. 20с.
4. Сухарльов В.О., Дерев'яно О.П., Нежлукченко Т.І. Породи овець і кіз. Генофонд свійських тварин України: Навчальний посібник Д.І.Барановський та ін. Харків: Еспада, 2005. С. 90-125.

УДК: 636.7

ПОЧАТОК РОЗВИТКУ СОБАКІВНИЦТВА

Горовенко А., здобувач 2 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр. Науковий керівник: **Слюсаренко І.**, к. с.-г. наук

Постановка проблеми. Перші роботи, які можна належним чином віднести до робіт собак, з'явилися в Стародавній Греції та Стародавньому Римі. Варто відзначити, що одомашнення і розведення собак в різних частинах світу мало свої особливості, робочі цілі.

Мета роботи. Знайомство з початком собаківництва.

Результати досліджень. Так, у кочових степових племен в пошані були пастуші собаки, у стародавніх ассірійців - бойові пси, а в Греції великого поширення набули декоративні породи собак. До нас дійшли праці багатьох давньогрецьких учених, присвячені собаківництву і опису різних порід собак. У деяких з них згадується про існування більше десяти порід собак, які були відомі вже в той час. Так що виникнення кінології можна простежити далеко вглиб століть. Проте в її сучасному вигляді і розумінні кінологія виникла значно пізніше - у другій половині 19 століття.[1]

На розвиток кінології величезний вплив зробили природничо-наукові дослідження, які проводилися вченими, починаючи з 17 століття, і результатом їх стало накопичення знань про теорію породоутворення, що дало теоретичну базу для розвитку собаківництва. Чудовими були відкриття Спаланцоллі в області спермології, досліди російського вченого І. Павлова, який розкрив основи фізіології і поведінки тварин, відкриття Г. Менделя і Р. Фішера в області генетики. Важливо для розвитку Synology. Synology як наука тісно пов'язана з біологією тварин, фізіологією, поведінкою тварин і психологією тварин. Історія собаківництва - це найдавніша історія, що пов'язує людей і тварин. Існують різні гіпотези щодо того, коли були одомашнені собаки. І всі вони повертають нас на тисячі років у дуже далеке минуле [2].

Деякі генеалогії окремих порід собак були відомі ще з міфологічних часів, і не тільки «наукове розуміння» порід собак, яке вивчали стародавні, але й народний відбір і селекція в собаківництві, що також свідчить про його вмiле використання. 17 століття. Для визначення походження собаки в буддистських монастирях зберігаються записи. [3].

Підсвідомий відбір був першим кроком у становленні і розвитку теорії і практики породного селекції. Люди тримали більш придатних для своїх цілей тварин, і в цей період почали розрізняти сторожових, мисливських, пастуших, а пізніше і бійцівських собак.

З середини 18 століття селекція в Європі стала методичною. На цьому етапі розробляються методи вибору найкращої системи спаровування та вводяться родоводи. Вони почали заздалегідь формулювати вимоги до майбутніх порід і проводили відбір таким чином, щоб ці вимоги відповідали. Тобто створені породи із заздалегідь заданими характеристиками зовнішності та поведінки. Родова онтологія сприяла важливому прогресу, особливо в німецькому та британському собаківництві. Насправді понад 100 порід собак у Європі були ідентифіковані завдяки тривалому використанню геноміки та фотометрії предків. [3]

З кінця 19 століття були організовані зоологічні організації і перші виставки собак.

В даний час в собаківництві виділяють три основних напрямки:

- 1) офіцери (вартові, рятувальники, пастухи, пошукові тощо);
- 2) Розведення мисливських собак.
- 3) декоративне собаківництво.

Висновки. Домашня собака дуже давно поширена по всій планеті. І цілком зрозуміло, що в усіх куточках світу собаківництвом широко займаються дуже давно. В основному ця робота ведеться клубами, спілками чи товариствами собаківників-любителів.

Список використаних джерел

1. Учебна допомога для вузів [Г. І. Блохин, М. Ю. Гладких, А. А. Іванов і інш.] - М.: ТОВ «Ізд-у Скріпторій 2000», 2001. 432 с.
2. Поліщук Ф. І. Кинологія: Підручник для вищих навчальних закладів Ф. Й. Поліщук, О. Л. Трофіменко. ДО.: Ірпень: ВТФ «Перун», 2007. 1000 с.
3. Трофіменко О. Л. Біотехнія собаки: посіб. Для вищ. навч. закл. О. Л. Трофіменко, Ф. Й. Поліщук, П. П. Лещинський. ДО.: Ірпень: ВТФ «Перун», 2010. 244 с.

ВИХОВНЕ ДРЕСИРУВАННЯ ЦУЦЕНЯТ

Дідик М., здобувач 1 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.
Науковий керівник: Косенко С., к. с.-г. наук, доцент

Постановка проблеми. Донедавна серед власників собак існувала думка, що собаку треба починати дресировати з 10 місяців. Останнім часом намітився прорив у цьому питанні, дедалі більше людей знають і розуміють, що дресированням та вихованням цуценяти необхідно займатися з раннього віку. Проте дуже часто господарі цуценят кидаються в іншу крайність. Не маючи інших критеріїв для оцінки досягнень собаки, крім знання нею набору стандартних команд, власники прагнуть максимально прискорити навчання цуценяти, розуміючи під цим лише набір стандартних навичок слухняності. Але в процесі виховання тварини важливі не самі лише команди, а формування її поведінки і загальні принципи дресировання, тому що на однакових командах можна як розвивати собаку, так і псувати його.

Виховне дресировання – це навчання, яке вчить жити і господаря, і собаку. А оскільки перший рік життя собаки рівноцінний першим шістнадцяти рокам людського життя, то основні процеси формування психіки, інтелекту і характеру собаки, а також взаємовідносин тварини з людиною закладаються саме в цей період.

Мета роботи. Вивчити основні принципи виховного дресировання цуценят.

Результати досліджень. Основними цілями виховного дресировання цуценят можна назвати наступні:

- правильний фізіологічний розвиток (утримання, годівля, фізичне навантаження), оскільки стан організму завжди корелює з поведінкою;
- ототожнення з собі подібними, для чого цуценя має контактувати з іншими собаками, особливо у віці 3-4 місяці;
- знайомство з навколишнім світом, привчання до різних подразників, особливо у міських умовах – привчання до різного транспорту (велосипед, мотоцикл, автобус), знайомство з іншими тваринами, різними умовами прогулянок тощо;
- привчання до охайності, свого місця відпочинку, здатності залишатися нетривалий час одному в квартирі, вольєрі чи клітці;
- формування правильних ієрархічних відносин із собакою, що виключають виникнення стресових станів у тварини та конфліктних ситуацій;
- формування мотивації до навчання, тобто формування у собаки бажання вчитися з людиною;
- розвиток базових інстинктів, на основі яких будуватиметься подальше спеціальне дресировання для певного робочого використання собаки;
- вироблення початкових умовних рефлексів, певних навичок слухняності та спеціального дресировання.

Таким чином, власник цуценяти має забезпечити йому наступні умови:

1. Правильний режим годівлі, прогулянок та утримання.
2. Розвиток інстинктів, зручних для побудови на їхній основі процесу навчання дорослого собаки.
3. Гальмування інстинктів та поведінкових реакцій, що заважають роботі собаки, або просто незручних у побуті.
4. Закладка в м'язовій пам'яті собаки рухових стереотипів, що найчастіше зустрічаються при його дресируванні та роботі.
5. Функціональне тренування нервової системи собаки щодо її здатності забезпечити швидку зміну мотивацій і станів збудження і гальмування.
6. Побудова правильних відносин між собакою та господарем.
7. Формування установки навчання. Собака повинен розуміти, що певним командам людини відповідають її певні дії. Не сприймати вимоги до неї людини як конфлікт, а прагнути зрозуміти, що від неї хочуть і зробити, бо треба, бо це єдиний вихід із ситуації, що веде до зняття тиску та перетворення людини на доброго та ласкавого.
8. Привчання до стимулів, якими надалі передбачається ініціювати необхідну поведінку та її коригувати.

В основі будь-якої поведінки лежить потреба. Будь-яке навчання має здійснюватися за відпрацьованою еволюцією схемою: від потреби – до задоволення. Схема формування поведінки щеняти і дорослого собаки приблизно та сама. Коли ми починаємо дресирувати дорослого собаку, ми точно так само повинні враховувати вплив на поведінку собаки всіх рівнів і працювати з ними. Основна відмінність дресирування цуценяти від дорослого собаки в тому, що є можливість працювати з базовими рівнями, які ще перебувають у стадії розвитку, тому вплинути на них набагато легше, ніж при роботі з дорослим собакою. Виховне дресирування, просто дресирування і корекція поведінки - це взаємопов'язані процеси, хоча їх іноді важко відокремити один від одного. Але виховне дресирування цуценяти є завчасною, випереджальною корекцією. Корекція поведінки дорослого собаки є виховною дресируванням, що запізнилася.

Висновки. Будь-який вид дресирування має за мету утворення у собаки необхідних навичок. Процес утворення навички складається з трьох стадій, тривалість першої з яких становить 3-10 днів, а тривалість другої та третьої - від 1 до 2 місяців, залежно від індивідуальних особливостей собаки.

Список використаних джерел

1. Виноград О.В. Основи службової кінології: навч. посіб. Хмельницький: Меркьюріті-Поділля, 2011. 192 с.
2. Гайдук С.В. Основи дресирування, гігієни та годівлі службових собак: навч. посіб. Київ, 2017. 176 с.
3. Гіль М.І., Коновалов О.В., Агапова Є.М., Сусол Р.Л. Дресирування собак: навч. посіб. Одеса: ОДАУ, 2011. 320 с.

НАЙВАЖЛИВІШІ СТРЕС ФАКТОРИ ТА ЗДОРОВ'Я АКВАРІУМНИХ РИБ

Дімітренко І., здобувач 2 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.

Науковий керівник: **Найдіч О.**, к.в. наук, доцент,

Стрес, найчастіше є причиною виникнення багатьох захворювань акваріумних риб. Тривалі стреси підривають здоров'я всіх домашніх тварин, але риби не взаємодіють із людиною, як, наприклад, собаки та кішки, тому зрозуміти, що їх непокоїть, недосвідченому власнику практично неможливо.

Тому, **метою роботи** був аналіз найважливіших стрес факторів на здоров'я акваріумних риб.

Встановлюючи акваріум, дуже важливо заздалегідь ознайомитися з ситуаціями, що провокують стрес у акваріумних рибок, і уникнути їх.

Стрес - будь-який стан, що викликає фізичний і емоційний дискомфорт та сприяє збільшеному виділенню стрес-гормонів або фізіологічні зміни [1].

Як і у людей, у стресових ситуаціях серце риб починає битися швидше, в організмі виділяється гормон кортизол, підвищується рівень цукру в крові, збільшується кров'яний тиск, та ін. Але, якщо людина може самостійно вирішити неприємну ситуацію, позбутися проблеми та випити заспокійливе, то акваріумна рибка сама свою проблему не вирішить.

Необхідно знати, що навіть короточасний стрес може підірвати здоров'я риби, тоді як тривалий стресовий стан може зовсім її вбити, поступово порушуючи функції травної системи і знижуючи імунітет. Риба з поганим імунітетом стає вразливою для різних паразитів, бактерій та грибків, що рано чи пізно призводить, на жаль, до негативних наслідків.

Можливими причинами стресу можуть бути наступні фактори [1,2].

Пересадка риби. На жаль, часто рибу після покупки відразу випускають в акваріум, але без попередньої підготовки це може спровокувати стрес і навіть шок. Тому, не відкриваючи пакет просто треба опустити його на воду в акваріумі приблизно на півгодини, щоб рибка змогла звикнути до температури. Потім відкрити пакет і запустити в нього трохи акваріумної води, і тільки після цього випустити рибу в акваріум. Пересадка в новий акваріум - це серйозний стрес для риби [1,2].

Температурний режим. Температурний режим - одна з найважливіших характеристик акваріума. Потрібно, щоб температура води в акваріумі підходила рибкам та акваріум не знаходився під прямими сонячними променями та поблизу джерел тепла. Риби тяжко переносять температурні коливання [1,2].

Нестача кисню. Нестача кисню у воді також призведе до постійного стресу. Вирішити цю проблему допоможе правильне обладнання акваріума, встановлення фільтра для аерації та ін. [1,2].

Шкідливі речовини у воді. Якщо середовище в акваріумі ще не встоялося або якщо він обладнаний неправильно, вміст у воді нітритів, аміаку і нітратів може бути підвищеним, що дуже шкідливо для риб і також призведе до хронічного стресу. [1,2].

Несприятливий кислотно-лужний баланс. Нерідко риби адаптуються до несприятливого їм балансу, але у майбутньому це негативно позначиться на їх стані. [1,2].

Недостатнє освітлення. Рівень освітленості впливає на поведінку риб та їх забарвлення. Нестача світла викликає пригнічення риб, колір хвостового плавця може бути темнішим, ніж зазвичай. В разі освітлення акваріума понад 8-10 годин риби ставали агресивними, неспокійними і нерідко нападали один на одного. Оптимальним для риб є 8 годин штучного освітлення. Для того, щоб полегшити адаптаційний процес акваріумних риб до дії стрес-фактора потрібно влаштовувати достатню кількість укриттів, обов'язково потрібні декорації (великі каміння, гірки, каскади) інакше акваріумні риби почнуть виявляти занепокоєння і навіть агресію щодо своїх сусідів. Не потрібно покривати дно акваріума річковим піском, а слід застосовувати спеціальну гальку та ін [1,2].

Перенаселення акваріума. У таких випадках риби часто виявляють агресію, сильніші пригнічують тих, хто слабший, риби часто хворіють і вмирають.

Неправильний раціон харчування. Неправильне харчування – одна з найбанальніших, але й найпопулярніших причин стресу риб. Слід враховувати, що риба може прожити досить тривалий час, харчуючись невідповідним кормом, але вона перебуватиме в постійному стресі, який зрештою підірве її здоров'я. Щоб цьому перешкодити, годувати рибу треба відповідним видом корму. Зазвичай дорослих акваріумних риб годують один або два рази на добу, а мальків - чотири-шість разів. Годують рибок різними кормами і вибирають той, який вони їдять охоче. Точний обсяг корму для риб залежить від розміру і кількості мешканців акваріума. Підходящої «порцією» буде така кількість корму, яку риби зможуть з'їсти за п'ять-десять хвилин. Надлишки потрібно з акваріума видаляти. [1,2].

Крім спостереження за станом води, необхідно щодня оглядати рибок і рослини. Загниваючі акваріумні рослини треба обов'язково і негайно видаляти, а рибок з ознаками захворювань неодмінно ізолювати. У акваріумних рибок можуть бути і:

- рани, виразки й нарости на тілі;
- ставши дибки луска;
- наліт і помітні плями на плавниках і хвості;
- надмірно вирячені очі;
- цисти (білі напівпрозорі крупинки) на лусці;
- пригнічений стан і виснажений вигляд риби.

Таких рибок потрібно обов'язково відсадити в інший акваріум, влаштувавши їм карантин.

Звичайно, можливих причин стресу набагато більше, але це найпоширеніші. Тому ми можемо зробити наступні **висновки**: всі чинники є вагомими стрес-факторами, що впливає на життєдіяльність акваріумних риб особливо на їх поведінку, апетит та серцево-судинну систему.

Список використаних джерел

1. Стрес і здоров'я риби, що таке стрес акваріумні рибки, стресові ситуації здоров'я риб. . Режим доступу : <https://ua.waykun.com/articles/stres-i-zdorov-ja-ribi-shho-take-stres-akvariumni.php>
2. Роль стресу в хворобах риб. . Режим доступу : <https://ua.koshachek.com/articles/rol-stresu-v-hvorobah-rib-akvariumni-ribki.html>

УДК: 636.22/.28.083

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ МОЛОДНЯКУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Євсєєва О., здобувач 2 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.
Науковий керівник: **Гусятинська О.**, к.с.-г.наук

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку тваринництва в Україні і не тільки, виникають складні ситуації, які викликані економічною кризою. Це спонукає нас шукати і розробляти нові методи і прийоми, щодо удосконалення технології вирощування молодняку великої рогатої худоби, як одного із етапів виведення скотарства на більш високий рівень.

Саме проблема вирощування молодняку в молочний період, набуває важливого значення у молочному скотарстві. Це пояснюється тим, що саме в цей період використовують значну кількість незбираного молока, а це в свою чергу обумовлює зниження його товарності та зростання собівартості його виробництва. Це потребує суттєвого удосконалення технології вирощування телят при використанні замінників незбираного молока, як основний корм в молочний період.

Мета роботи. Розробити та удосконалити технологію вирощування молодняку великої рогатої худоби за обмеженого використання незбираного молока.

Результати досліджень. Всі необхідні корисні речовини у перші місяці життя теля отримують з молоком матері. Однак, все більше і більше авторів дотримуються думки [1,3,4], що вирощування телят на натуральному молоці економічно не вигідно. Тому що, щоб виростити теля витрачають значну кількість молока, а це є досить дорого і перш за все знижує рентабельність галузі. Для вирішення цієї проблеми вони пропонують замінити натуральне молоко замінниками незбираного молока. Цей прийом, на їх думку, є обґрунтований й економічно виправданий, оскільки значна частка на дою

витрачається на випоювання телят. При цьому знижується товарність і рівень рентабельності виробництва молока.

Технологія вирощування молодняку на промислових комплексах передбачає застосування заміників незбираного молока в поєднанні з комбікормами-стартерами з високим вмістом білку, як доказано раніше, це сприяє більш ранньому привчання телят до поїдання рослинних кормів, а це в свою чергу прискорює розвиток рубця. Якщо в господарстві не готують повноцінні комбікорми-стартери, то до заміника незбираного молока необхідно додати свіже збиране молоко в кількості, передбаченій схемою годівлі. Всі сухі заміники, безпосередньо перед випоюванням, розводять в співвідношенні від зазвичай 1:7 до 1:10 і випоюють за дві або більше даванок за схемою годівлі [2].

Привчають телят до заміника незбираного молока протягом 2–3 діб. В цей період суміш відновленого заміника випоюють з молоком чи почергово випоюють заміник і молоко. При цьому слідкують, щоб не було розладу травлення [3].

Розроблено багато рецептів заміників незбираного молока. Всі вони мають різні назви та відмінності за складом та поживною цінністю. Нині в Україні пропонують заміники як вітчизняного, так і зарубіжного виробництва. Для правильного вибору необхідно визначити ефективність їх застосування та обрати кращий за своїм складом [1].

Ми довго шукали кращий серед заміників, як за своїм складом так і за доступною ціною, але остаточно визначитися не змогли. Але в процесі порівняння різних заміників незбираного молока, ми можемо відмітити деякі переваги заміника „Кальво Старт”. Це перш за все, низька ціна, потім, дуже важливий показник – наявність у його складі незамінних амінокислот, мінеральних речовин, жиророзчинних вітамінів А, Д і Е.

Цей заміник незбираного молока має великий асортимент: екстра, юніор, преміум, оранж та багато інших, що дає змогу обрати необхідний його вид для відповідного віку.

«Кальво Старт» називають «молоко для телят», він повністю замінює в раціоні телят коров'яче молоко, а також володіє постійним складом, який відповідає фізіологічним потребам теляти. В ньому є всі необхідні вітаміни і мінерали, а це гарантує хороший ріст і розвиток телят.

Як вказують розробники та дослідники цього заміника, процеси перетравлення молока і його істотно відрізняються. Так молоко, надходячи в сичуг утворює сирний згусток. За таких умов перетравлення відбувається протягом 6 годин, теля відчуває себе ситим і практично не споживає грубі корми. А заміник незбираного молока містить переважно сироваткові білки, вони мають високу біологічну і функціональну цінність, це перешкоджає зтворожуванню і процес перетравлення відбувається за 1,5 години. Все це стимулює телят протягом наступних 4,5 годин до випоювання і споживання концентратів та грубих кормів, це призводить, як вже зазначалося [2], до раннього розвитку рубця і хорошим приростам живої маси в молочний і після молочний періоди [4].

Висновки. Таким чином, заміна молока на замінник незбираного молока в період випоювання телят дозволяє не тільки отримувати економічну вигоду та заощадити кошти, але й сприяє кращому росту і розвитку телят. Це стимулює кращий розвиток передшлунків у більш ранньому віці та інтенсивнішому росту в наступному. Отже, використання замінника молока, за правильного вибору, допомагає виростити здоровий молодняк з високою енергією росту.

Список використаних джерел

1. Сичова О. О. Ефективність використання „Йоостен мілк S500” в годівлі телят молочного періоду. *Вісник Житомирського ДАУ*. Житомир, 2008. Вип. №2 (23), Т.1. С. 170 – 174.
2. Хрипун В. Вирощування молодняку великої рогатої худоби. *Пропозиція*. 2000. №6. С. 79 – 80.
3. Чумаченко І., Панасенко Ю., Коропець Л. Замінники молока у годівлі молодняку. *Тваринництво України*. 2006. №7. С. 25 – 28.
4. Kalvo Start. URL: https://storage.ua.prom.st/18431_kalvo_start.pdf (дата звернення 06.12.22).

УДК: 604.17

РОЗМНОЖЕННЯ І РОЗВИТОК ПТАХІВ

Канівець А. здобувач 2 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр
Науковий керівник: **Пушкарь Т.Д.** к. с.-г. наук., доцент,
E-mail: t_pushkar@ukr.net

Для збільшення чисельності птахів слід приваблювати їх у ліси, парки, сади, розвішуючи штучні гнізда, зимою влаштовувати годівниці. Не можна руйнувати гнізда і забирати звідти яйця. Потрібно охороняти птахів де б вони не були, а особливо під час зимівлі. Велике значення в охороні птахів мають державні заповідники і заказники.

Ключові слова: *птахи, гнізда, яйця, комахи.*

Птахи – клас теплокровних яйцекладних вищих хребетних тварин, які пересуваються на двох ногах, а передні кінцівки перетворилися на крила. Теплокровність – важлива прогресивна риса у зрівнянні з попередніми класами тваринного світу.

У самоця є два сім'яники, сім'япроводи яких переходять у клоаку. У самок птахів є тільки один лівий яєчник і яйцепровід, який також спрямований до клоаки. В яйцепроводі самок крім білкових залоз є залози, що утворюють двошарову шкірясту підшкаралупову оболонку на яйці, пористу вапнякову шкаралупу та тоненьку надшкаралупову оболонку, яка захищає яйце від мікроорганізмів.

Запліднення внутрішнє. Запліднене яйце повільно спускається яйцепроводом. В цей же час відбувається розвиток зародка. Необхідна температура для розвитку яйця від 38°C до 39,5 °C. Тривалість насиджування яєць різна: у дрібних горобиних від 12-14 днів, у орла-беркута та інших великих хижаків до 44-45 днів. У різних видів птахів і насиджування яєць різне, хтось один із сім'ї, або обоє по черзі. Деякі птахи не сидять на яйцях, а заривають яйця в гарячий пісок, також можуть відкласти їх у купи рослин, яких розпочався процес гниття.

У більшості частина птахів, насидження яєць - гніздове. Гнізда будують із різного матеріалу: гілочок, трави, моху, скріплюючи додатковим матеріалом, найчастіше болотом.

Пташенята у нагніздих птахів, виводяться сліпими, глухими та голими, не рухомими. Батьки тривалий час вигодовують їх.

Осілі птахи, живуть на певних територіях протягом року – горобці, синиці, сороки, сойки, ворони.

Більшість видів птахів будують гнізда навесні та влітку і виводять своїх пташенят у місцях як з помірним так і холодним кліматами, а з настанням осінніх холодів, відлітають у райони з більш м'якими кліматичними умовами. Перелітні птахи здійснюють регулярні перельоти за чітко визначеними напрямками. Перельоти птахів – явище в їхньому житті, яке виникло завдяки еволюційному процесу.

Комахоїдні птахи приносять величезну користь природі, знищуючи шкідливих комах. Особливо багато їжі потрібно для вигодовування. Велика синиця приносить своїм пташеняткам корм до 400 разів на день, знищуючи таким чином до 6 тис. комах.

Багато птахів (жайворонки, голуби, чечітки, щиглики, куріпки, перепілки, снігурі, горобці тощо) живляться насінням бур'янів, що спонукає очищенню від них полів. Хижі птахи – орли, канюки, соколи, деякі луні, а також сови знищують багато гризунів, деякі живляться падаллю і, отже, мають неабияке санітарне значення.

Переважає більшість птахів корисні. Лише в певних умовах деякі види можуть шкодити. Зокрема, бджолоїдка поблизу пасік поїдає бджоли, але і знищує велику кількість шкідливих комах. Сіра ворона наносить шкоду дрібним птахам, поїдаючи яйця і пташенят, але живиться також комахами, гризунами, падаллю. Птахи такі як яструб-перепелятник і тетерев'ятник, болотяний лунь багато винищують корисних птахів, зокрема лунь болотяний – пташенят водоплаваючих птахів.

Висновки. Для того щоб збільшити чисельність птахів слід приваблювати їх у ліси, парки, сади, розвішуючи штучні гнізда, зимою влаштовувати годівниці. Не можна руйнувати гнізда і забирати звідти яйця птахів. Потрібно охороняти птахів де б вони не були, а особливо під час зимівлі.

Список використаних джерел

1. Птахи: розмноження та розвиток. Сезонні явища в житті птахів.
URL: <https://narodna-osvita.com.ua/7026-21-ptahi-rozmnozheniya-ta-rozvitok-sezonn-yavischa-v-zhitt-ptahv.html>
2. Frank H. Птахи: характеристика, типи, системи, розмноження
URL: <https://uk.warbletoncouncil.org/aves-145922>.

УДК: 636.32/.38;3.033

ЕТОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОВЕЦЬ

Коляда Ю. здобувач 2 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.

E-mail: kolada63@gmail.com

Науковий керівник: **Ясько В.**, к. с-г. н., доцент

E-mail: valentinayasko2207@gmail.com

У статті ми наводимо деякі результати щодо основних форм поведінки овець. Відомо, що особливості їхньої поведінки багато в чому визначають адаптивні можливості тварин. Дослідження поведінки овець проведено переважно візуальним спостереженням з використанням методу хронометражу. Оскільки тварини в отарі поводяться по-різному, простежуються індивідуальні особливості.

Ключові слова: вівці, тип поведінки, баранчики, ярочки, приріст, жива маса, настриг вовни.

Наразі вівчарство в Україні переживає період відродження. Розведення овець у домашніх умовах як бізнес має багато переваг. По-перше, вівчарство - більш гнучкий і пристосований до змін економіки процес, ніж решта видів тваринництва. Розведення овець на початковій стадії не потребує надмірних витрат на розвиток, а прибуток починає давати за короткий період.

По-друге, розведення овець в домашніх умовах можливе і без нарощування технологічних площ, так як невелика кошара здатна забезпечити криту зимівлю численному стаду - вівці спокійніше переносять скупченість і обмеження площі, ніж решту худоби [1,2].

Для успішного ведення вівчарства поряд з покращенням умов годівлі та утримання тварин, створенням нових високопродуктивних порід, необхідно знати життєві прояви овець, закономірності їхньої поведінки в нових умовах існування [2,3].

Проблема адаптації поведінки виникає гостро за інтенсивної технології виробництва тваринницької продукції [4]. Вона прямо чи опосередковано відбивається і на ефективності галузі вівчарства. Тому в останні роки все більший інтерес проявляється до питань методики та техніки науково-

обґрунтованого відбору та підбору овець, спрямованого на полегшення тваринам поведінкової адаптації, а також кращого розуміння механізмів поведінки тварин.

Найбільш повну і об'єктивну оцінку проявів характеру (норов) тварин дає розгляд у взаємозв'язку з конкретними умовами утримання, тобто. у певній екологічній системі «організм-середовище». Будь-яка зміна цих умов викликає реакцію у відповідь організму, що проявляється у вигляді адаптації до них.

Біологічні особливості овець роблять їх придатними для найрізноманітніших господарських умов і дозволяють їм уживатися із найрізноманітнішими галузями сільського господарства [5].

Метою нашої статті було на підставі візуальних спостережень за вівцями вивчити поведінку вівцематок у приміщенні, материнську поведінку вівцематок та поведінкові реакції їхнього приплоду в ранньому онтогенезі.

Матеріал та методи вивчення. Етологічні показники вівцематок та поведінкові реакції ягнят у ранньому онтогенезі вивчалися методом візуальних хронометричних спостережень. У зоотехнічній практиці умовно виділяють кормову, пасовищну, стадну, загальну, материнську та статеву форми поведінки тварин.

Результати наукових досліджень. Вівці розрізняють колір і форму предметів, мають хороший слух (диференціюють частоту ударів метронома в межах 88-100 за хвилину) і мають високу смакову, тактильну і температурну чутливість. Було помічено, що дикі вівці - тварини стадні, підкоряються впливу найсильнішого індивіда в стаді і тому дуже легко підкоряються волі людини. І хоча сучасні одомашнені породи овець значно віддалилися від своїх диких предків, але за деякими філогенетичними властивостями та ознаками вони ще дуже близькі до них.

Як і у диких предків, у овець, що живуть на волі, спостерігаються життєві прояви, зумовлені внутрішніми і зовнішніми стимулами, пов'язаними з особливостями використання життєвого простору, які, як правило, носять територіальний характер. Пізніша стадія розвитку, анатомічна будова і фізіологічний стан ягнят при народженні дозволяють їм майже відразу супроводжувати матір або отару. Вівцематка стежить за ними і спрямовує їхню діяльність.

Вівці як вид відрізняються середнім розвитком психічних здібностей: за певних умов вони здатні до формування асоціацій. Прикладом є розпізнавальна та орієнтаційна пам'ять, в основі якої лежать почуття дотику, нюху та зору. Описано реакцію вимоги звільнити місце біля годівниці та ясел, а у разі бодання суперника в одні й ті ж ділянки тіла; самозахист і захист ягнят молодшого віку від ворогів, закопування новонародженого ягняти в підстилку; захист бараном вівці під час статевої охоти від інших самців.

Цікаво, що отара, яку вже одного разу зігнали з посівів, ніколи більше не зайде на них і поверне назад у ті місця, де можна пастися спокійніше. Встановлено, що вівці самі вміють вибрати найкращий випас, тягнуться до якісніших рослин, вибирають найякісніші з запропонованих кормів і тільки

після того, як з'їдять їх, поступово повертаються до гірших або кращих з решти.

У всіх категорій овець обох статей в отарах досить чітко простежується перевага становища одних особин стосовно інших. Це помітно головним чином для тварин більш примітивних і легких порід, а також у порід, що відрізняються живим темпераментом. Соціальна нерівність особин починається вже з моменту появи їх на світ і виявляється в тому, що до вимені раніше за інших пробиваються найбільш життєздатні ягнята (рис. 1).

Рис.1. Основні поведінкові реакції овець

Найбільш яскраво це проявляється на багатоплідних приплодах і при штучному вигодовуванні ягнят. Протягом підсисного періоду сильніші ягнята захоплюють кращі дійки. Суперництво через переважне становище і його збереження посилюється приблизно після двох тижнів життя, коли ягнята поступово переходять на комбіновану годівлю чи отримують підгодівлю у спеціально відведених для цього приміщеннях. Найбільші, життєздатні, моторні і сильні ягнята завойовують провідне місце.

Найбільш запеклу боротьбу за переважне становище можна спостерігати в найбільших отарах. І коли створюються групи різної величини, боротьба тут проходить за всі життєві ресурси: за місце годівлі (у ясел або годівниці), за місце лежання (на пунктах, що найбільше переглядаються), за свіже повітря (в слабо вентиляованих вівчарнях вівці зосереджуються ближче до воріт, вікон та інших отворів), за сонячне освітлення (взимку вівці віддають перевагу місцям, більш освітленим сонцем) або, навпаки, за тіньові місця (у сонячні теплі дні).

У отарах до 300 голів встановлюється досить міцний соціальний порядок, який має силу для всіх тварин. Його встановленню передують різні способи зіткнень за провідне становище в отарі, що призводять до підпорядкування однієї частини особин (або груп) іншій частині овець. Боротьба за краще становище і його ієрархія слабшає через 3-6 тижнів після групування отари, але не припиняється повністю і у відносно слабкій формі триває весь час існування отари.

Обстановка завжди загострюється після виведення з отари провідної групи чи включення до неї сильних особин, і навіть в чисельному посиленні слабших, пригнічуваних осіб і груп. Дуже активні конфлікти через переважне становище відбуваються в отарі між баранами (переважно невдосконалених порід).

Тварин, тимчасово виведені з отари (приблизно на 1 місяць) і які

повернулися назад, більшість особин пізнаються і приймаються, як і раніше. Зазвичай вони спонтанно включаються до своїх початкових груп і залишаються в колишніх рангах. Однак після повернення вони повинні боротися за включення до своєї початкової групи з особами нижчого рангу. Якщо тварини були відсутні понад місяць, то після повернення більшість овець приймає їх як чужинців.

У цьому випадку особини, які звикли до цього середовища і до відносин, що встановилися, поведуться агресивно по відношенню до новоприбулих. Особливо виражена ця боротьба в тому випадку, коли тварини, що вселяються, потрапляють у справді нову групу або підгрупу. Матки агресивніші до нових маток, барани ж не звертають на них уваги, якщо ті не в охоті, але часто захищають їх від інших овець і прагнуть до охорони встановлених суспільних відносин.

Ягня через хвилину після народження вже піднімає голову, а через 25-30 хв вже встає, ссання відмічається через 25-30 хв, навчання позі ссання - вже через 1,5-2 год. Голос матері ягнята розрізняють через 4-6 днів, а з 7-денного віку пізнають матір у групі овець.

Ієрархія зазвичай проявляється у самців у період гону, під час пастьби, за місце у годівниці. Існує ієрархія, заснована на основі особистого класу чи рангу. У групі гірських баранів є лідер у двох випадках - при втечі та переході з однієї ділянки на іншу. У деяких групах (змішаних) роль ватажка виконує стара самка, у групі баранів — старий баран. У ватажка зазвичай добре виражена оборонна реакція.

У домашніх отарах роль ватажка важлива для управління рухом. У овець сильно виражено наслідування іншим особам, і роль лідера проявляється у момент ухвалення рішення чи в ситуації вибору. У ватажків добре виражена орієнтовна реакція і сторожовий рефлекс.

Харчова поведінка диких і домашніх овець приблизно однакова, але рухливість у домашніх овець вище, що пов'язано зі скупченістю утримання та примусом руху з боку пастуха. У диких баранів, наприклад архарів, про небезпеку попереджає ватажок, який відводить отару убік від небезпеки. Основна маса овець усередині групи не стежить за небезпекою, а лише за поведінкою компаньйонів.

Висновки. На закінчення слід зазначити, що в нових умовах існування домашні вівці мають досить високу адаптаційну пластичність, пов'язану з позитивною перебудовою фізіологічної системи організму тварин у змінних умовах існування.

Список використаних джерел.

1. Етологія сільськогосподарських тварин: навчальний посібник / [Антипін С. Л. та ін.] Ч. 1. Харків: ХДЗВА. 2018. 101 с.
2. Етологія сільськогосподарських тварин: навчальний посібник / [Антипін С. Л. та ін.] Ч. 2. Харків: ХДЗВА. 2019. 102 с.
3. Етологія: навчальний посібник / [Тарасенко Л.О. та ін. Київ: «Освіта України», 2014. с. 271

4. Етологічні особливості формування продуктивності тварин. Сучасне тваринництво. 2017.

<http://agrobusiness.com.ua/agro/suchasnetvarynnytstvo/item/8137-etolohichni-osoblyvostiformuvannia-produktyvnostitvaryn.html>

5. Севериновська О. В., Пахомов О. В., Рибальченко В. К. Етологія (основи поведінки тварин): підручник для вищих навчальних закладів. Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. 292 с. https://www.zoology.dp.ua/wp-content/downloads/pahomov/PA_10_04.pdf

УДК: 636.7:159.943.7

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК У СОБАК

Котенко М., здобувач 1 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.
Науковий керівник: **Косенко С.**, к. с.-г. наук, доцент

Постановка проблеми. За всю історію співіснування з людиною собака завжди виконувала певні функції, корисні для людини. Людина дуже давно тонке чуття собаки, відмінний слух, швидкий біг, добру пристосованість до умов існування. Протягом тисячоліть систематичного підбору у собаки, окрім прихильності до людини, виробилася добра здатність до дресирування [3]. Все це зробило його незамінним для виконання багатьох завдань і в наші дні. Використовуючи собаку у своїх цілях, людина намагалася зробити його допомогою максимально ефективною, тобто у тому чи іншому сенсі намагалася його дресувати. В сучасному світі дресирування собак не тільки, як і раніше, затребуване, а й розбите на різні напрямки. І представники різних напрямів сповідують відмінні один від одного підходи у підготовці собак. Але будь-які напрями дресирування мають спільну мету: формування у собаки певних навичок [2].

Мета роботи. Вивчити стадії утворення навичок у собак.

Результати досліджень. Навичка - це автоматизована дія, що здійснюється без помітної участі свідомості, раціонально, досить швидко і правильно, без зайвих витрат фізичної та психічної енергії. У кінології навичкою називається умовний рефлекс, доведений до автоматичного виконання собакою. Зазвичай навичка - це складний набір послідовних дій (позитивних і гальмівних рефлексів) [1].

Процес вироблення навички умовно можна поділити на три стадії.

Перша стадія – вироблення початкового умовного рефлексу на сигнали дресирувальника. Досягається системою виконання одиночних поєднань умовних та безумовних подразників, що підкріплюються різними способами. Тривалість першої стадії 3-10 днів. Вона включає від 3 до 7 занять, де щодня відпрацьовується не більше 5–20 поєднань залежно від складності виконуваних собакою дій та швидкості утворення початкового умовного рефлексу [3].

Показником утворення початкового умовного рефлексу у собаки є прояв його без застосування безумовного впливу. Коли умовний рефлекс утворився, він проявляється активно на сигнал дресирувальника за відсутності відволікаючих подразників. Якщо собака чинить опір або у нього проявляється протилежна реакція на дії дресирувальника, необхідно підібрати інший безумовний подразник або змінити способи його застосування. Неправильно виконані собакою дії не підкріплюються заохоченням.

Друга стадія – ускладнення початкового умовного рефлексу до навички. Це досягається застосуванням комбінаційної та умовно-рефлекторної системи вправ. Залежно від складності навички тривалість другої стадії може бути від 1 до 2 місяців. Вироблення навички середньої складності включає 3-5 занять на тиждень по 2-5 вправ на кожному занятті. Розрахунки робляться з урахуванням послідовного введення та паралельного вироблення на занятті з дресирування собаки кількох умовних рефлексів та різних навичок. Прості навички виробляються системою нескладних вправ або включаються до комплексного вироблення складної навички. Складні навички формуються з окремо вироблених простих навичок шляхом об'єднання в одну складну. Наприклад, навичка піднесення предметів спочатку формується з кількох простих навичок (хапання предмета, утримання апорту в нерухомому стані), а потім об'єднується в одну загальну навичку (за командою «Апорт» підійти до предмета, взяти його, повернутися і сісти перед дресирувальником, утримувати апорт до команди "Дай").

Показник початку утворення у собаки навички - прояв умовного рефлексу на команду або жест дресирувальника за наявності одиночних відволікаючих подразників, які діють з навколишнього середовища. Навичка вважається сформованою, якщо собака активно і чітко виконує всі його елементи при дії комплексу відволікаючих подразників [1].

Третя стадія - зміцнення навички до автоматичного її прояву за різних умов. Воно проводиться послідовним введенням у систему вправ різних ускладнень, що визначаються змістом прийому дресирування. Залежно від складності навички та важливості її у системі підготовки службових собак тривалість третьої стадії може бути від 1,5 до 2 місяців. У цей час виробляється багато навичок, передбачених курсом дресирування, тому вдосконалення будь-якої навички необхідно проводити з урахуванням її взаємозв'язку з іншими навичками та кінцевою метою призначення собаки. У всіх випадках навичка має активно проявлятися у найскладніших умовах. Заняття плануються та проводяться у різний час доби, за різної погоди, на найрізноманітнішій місцевості, в умовах, наближених до реальних умов майбутньої роботи [2].

Вироблення навички вважається завершеним, якщо вона активно проявляється у складних обставинах за першою командою або жестом, що подається дресирувальником на відстані до 30 метрів від собаки [1,2.3].

Висновки. Будь-який вид дресирування має за мету утворення у собаки необхідних навичок. Процес утворення навички складається з трьох стадій,

тривалість першої з яких становить 3-10 днів, а тривалість другої та третьої - від 1 до 2 місяців, залежно від індивідуальних особливостей собаки.

Список використаних джерел

4. Виноград О.В. Основи службової кінології: навч. посіб. Хмельницький: Меркьюриті-Поділля, 2011. 192 с.
5. Гайдук С.В. Основи дресирування, гігієни та годівлі службових собак: навч. посіб. Київ, 2017. 176 с.
6. Гіль М.І., Коновалов О.В., Агапова Є.М., Сусол Р.Л. Дресирування собак: навч. посіб. Одеса: ОДАУ, 2011. 320 с.

УДК: 614.85:31

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ПЛАЗУНІВ В СИСТЕМІ ЖИВОЇ ПРИРОДИ

Мамчур С. здобувач 2 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр
Науковий керівник **Пушкар Т.**, к. с.-г. наук., доцент,
E-mail: t_pushkar@ukr.net

Істотну роль в біоценозах відіграють плазуни, оскільки споживають різні тварини і самі для хребетних тварин є кормовою базою.

Ключові слова: плазуни, сухопутні, водяні, міграція, розмноження.

Поширення плазунів залежить від температури повітря навколишнього середовища. У гори вони піднімаються на висоту 4000-5000 м, що також залежить від температури повітря. Надмірно високої температури (понад 40°C) плазуни уникають. Деякі залазять на кущі, де температура нижча, ніж на землі, інші – зариваються глибоко в пісок. Температура також впливає і на годівлю плазунів. Уневолі гюрзи за температури 22° С і нижче не їдять, а за – 35° С відригають їжу і перестають їсти. Влітку за високої температури більша частина плазунів впадають у сплячку або мало рухається. Гостро відчутний температурний вплив саме в зимовий період. При підвищенні температури, такі плазуни як ефа, агами, гюрза покидають свої сховища, для того щоб погрітися на сонці. У житті плазунів також, велику роль відіграють рельєф і ґрунт. Вологість, сонячна радіація, тиск впливають на поширення лише окремих видів плазунів.

Велике значення мають і біотичні фактори. Плазунів поїдає багато різних хребетних тварин, через це вони мають різні пристосування до захисту: одні змінюють забарвлення, інші мають отруйні залози. Рослинність у житті плазунів відіграє важливу роль – середовище для життя. Також суттєво впливає на плазунів окультурення ландшафту, це веде до зміни місць їхнього перебування, а інколи до зменшення або, навіть, до зникнення багатьох видів,

яким було важко пристосуватися цих умов. Деякі інші види, навпаки, досить добре почувують себе в нових умовах.

Є дві екологічні групи плазунів: сухопутні та водяні. Найчисленніша – перша група, друга група, об'єднує тих тварин, які вимушені пристосуватися до нового життя у водному середовищі в дорослому віці. Плазунів, які живуть на суші, можна розділити: на плазунів які проживають у лісі, степу, пустелі, скелястих і гірських урвищ і схилів; на водяних плазунів – прісноводних і морських.

Залежно від пори року, у плазунів, як і в хребетних тварин, змінюється добова циклічність. Більша частина плазунів веде денний спосіб життя і часточка – нічний. Тому добова циклічність залежить від температури впродовж доби. Більшість плазунів, у літні дні найактивніші в ранковий і вечірній час. Оптимальна температура для них 20-40 °С. Переміщуючись плазуни уникають несприятливих температур, які змінюються впродовж доби. Восени, при зниженні загальної температури, вони активніші саме в денні години.

Сезонна циклічність характерна для плазунів помірного клімату, де температурні параметри, дуже змінюються впродовж року. З цим пов'язані зимова сплячка та міграції, періоди розмноження, линяння, активна годівля тощо. На різних широтах зимова сплячка триває неоднаковий час. Зимують плазуни в щілинах, руїнах, під камінням і корінням, у норах і піску.

Для багатьох плазунів характерні сезонні міграції, здебільшого вони відбуваються на незначні відстані. Тільки морські черепахи, долаючи тисячі кілометрів, пересуваються на місця де буде відбуватися відкладання яєць.

Розмножуються плазуни статевим способом. Запліднення внутрішнє. Першими розпочинають розмножуватись старші за віком тварини. У тварин добре розвинений статевий диморфізм, який чітко виявляється в період розмноження. Деякі плазуни мають відмінність у забарвленні між статями лише в період їхнього розмноження. У період розмноження, змінюється також і поведінка. Вони стають більш агресивнішими, демонструють своє забарвлення, вибирають певні пози. У цей час, деякі плазуни тримаються групами, збираючись у клубки.

Більша частина плазунів відкладає яйця. Залежно від виду, кількість яєць в одній кладці буває різною. Також кількість яєць у кладці залежить і від віку тварини. Молодші і відносно старші тварини відкладають значно менше яєць, ніж тварини середнього віку. Значна кількість плазунів відкладає великі яйця які мають міцні оболонки. У деяких вони можуть бути покриті вапняковою шкаралупою. Плазуни яйця відкладають у ґрунт і у рештки гниючих рослин, а вужі – найчастіше в гній. Різний строк триває інкубація яєць, це залежить від температури повітря в навколишньому середовищі та від виду плазунів.

Живородіння характерне тільки для деяких плазунів. Перший етап цього процесу – затримується запліднене яйце на декілька днів в яйцепроводі. Тварина відкладає яйця вже частково розвиненим ембріоном.

Другий етап цього процесу – яйцеживородіння, тобто затримка яєць аж до моменту вилуплення малят.

У плазунів народжується різна кількість малят. На прикладі кавказького щитомордника 5-6 дитинчат, степової гадюки – 8-10, а у звичайної гадюки аж 8-12 малят.

Через зменшення чисельності окремих видів плазунів, Україна та деякі держави, заборонили ловля тварин.

Висновок. Істотну роль в біоценозах відіграють плазуни, оскільки споживать різні тварини і самі для хребетних тварин є кормовою базою. Є також і рослинноїдні плазуни.

Список використаних джерел

1. Загороднюк І. Наземні хребетні ігуаї України та їх охоронні категорії
URL: <https://museumkiev.org/upload/zoo/tetrapoda-ukr.pdf>.
2. Екологія плазунів. Роль та значення плазунів в системі живої природи Охорона плазунів. Птахи. URL: <https://works.doklad.ru/view/crV4XFN9qmU.html>

УДК: 636.5.082. 003.13

ЕФЕКТИВНІСТЬ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ

Несторова К. здобувач 2 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.

E-mail:ateada8429@gmail.com

Науковий керівник: **Ясько В.**, к. с-г. н., доцент

E-mail:valentinayasko2207@gmail.com

Узагальнено дані сучасної наукової літератури та представлено результати досліджень вітчизняних та зарубіжних учених з розробки та наукового обґрунтування раціональних термінів, ресурсозберігаючих технологічних нормативів та способів вирощування курчат-бройлерів різних кросів та вагових категорій, ефективних методів підвищення їх продуктивності та збереження в умовах промислової технології, визначення зоотехнічної та економічної ефективності застосування розроблених технологічних параметрів та прийомів для виробництва високопродуктивних бройлерів. Головні напрями розвитку птахівництва – ефективність та біобезпека. У цьому запорука конкурентоспроможності галузі.

Ключові слова: бройлери, ресурсозберігаючі технології, щільність посадки птиці, вагові категорії, режим освітлення, економічна ефективність.

Вступ: Бройлери - це гібридні м'ясні курчата, спеціально вирощені на м'ясо, що характеризуються високою швидкістю росту, ніжним, соковитим м'ясом та ефективним використанням кормів.

Промислове виробництво бройлерів базується на таких основних засадах:

- використання птиці високопродуктивних м'ясних кросів;
- вирощуванні бройлерів у пташниках, обладнаних сучасними засобами механізації та автоматизації технологічних процесів;
- застосування повнораційних сухих комбікормів, що відповідають біологічним потребам організму птиці та дозволяють отримувати високоякісну продукцію за витрат корму 1,86-2,0 кг на 1 кг приросту;
- застосування ресурсозберігаючих технологічних прийомів;
- суворе дотримання ветеринарно-санітарних правил та проведення профілактичних заходів;
- виконання робіт відповідно до технологічного графіка з метою забезпечення ритмічного, цілорічного виробництва м'яса.

Метою цієї статті є огляд та обговорення сучасних наукових відомостей щодо ефективності сучасних технологій вирощування курчат-бройлерів.

Матеріал та методи вивчення. В наукових дослідженнях були використані загальнозоотехнічні методи наукових досліджень.

Результати наукових досліджень. Технологічний процес виробництва м'яса бройлерів складається з низки послідовних технологічних операцій: вирощування ремонтного молодняку, виробництво інкубаційних яєць від курей батьківського стада, виведення гібридного молодняку, вирощування та забій бройлерів рівномірно протягом року. Головна технологічна ланка – цехи вирощування бройлерів, готова продукція – м'ясо птиці.

Як пише Л.С. Патрева: «Потужність бройлерних підприємств визначається поголів'ям бройлерів, що здаються на забій, і становить нині від 10 до 24 млн. голів на рік. Особливо ефективними є великі підприємства та об'єднання» [1].

Класичними м'ясними породами курей в нашій країні є такі високопродуктивні м'ясні кроси курей Кобб-500, Гібро, Ломан м'ясний.

Питання про спосіб утримання птиці залишається одним із ключових при модернізації чи будівництві нової птахофабрики [2].

Сучасна технологія утримання та годівлі дозволяє застосовувати три технології вирощування курчат-бройлерів: на глибокій незмінній підстилці; на комбінованих підлогах (поєднання глибокої підстилки та сітчастої підлоги); у кліткових батареях.

Утримання курчат-бройлерів на глибокій підстилці вимагає попередньої підготовки підлог пташників. При вирощуванні бройлерів на підстилці, як підстилковий матеріал можна використовувати тирсу, стружку, подрібнену соломку. Вологість соломи має перевищувати 25% [3].

У приміщенні перед посадкою курчат створюють необхідну температуру. Крім фонові температури (повітря в пташнику) застосовують локальне обігрів за допомогою брудерів або інфрачервоних опромінювачів. Під одним брудером поміщають 500 – 700 курчат.

Необхідно постійно контролювати температуру, як у пташнику, так і під обігрівачами. Температуру вимірюють у зоні розміщення молодняку. Не можна допускати протягів, нерівномірних температурних зон. У перші дні життя вона не повинна бути нижчою за 28 °С з відносною вологістю 60 - 70%. Тривалість світлового дня залежить від віку та породи чи кросу курей. Для бройлерів з 1 до 14 днів рекомендується цілодобове освітлення інтенсивністю 25 лк, а з 21 дня протягом доби чергують 14 год освітлення з 3 годинами темряви. Для освітлення використовують лампи розжарювання або люмінесцентні лампи.

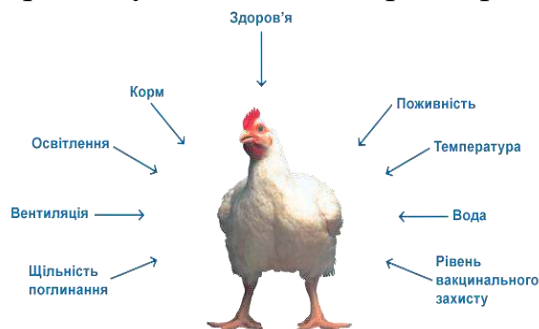

Рис. 1. Умови вирощуванні курчат-бройлерів

Як відомо, підлоговий спосіб утримання бройлерів активно використовується західними аграріями та приносить свої плоди: якісне м'ясо, відсутність наминів. До того ж обладнання для цієї технології дешевше за оснащення кліток. Завдяки всім цим достоїнствам підлоговий спосіб утримання завоював популярність і у багатьох компаній нашої країни. Вирощують курчат при даному способі утримання приблизно 42-44 дні [4].

Другою технологією вирощування курчат-бройлерів є утримання птиці на комбінованих підлогах, тобто при поєднанні сітчастої підлоги та глибокої підстилки, дана технологія досить ефективна та застосовується на багатьох птахофабриках. Для цього використовують приміщення з сітчастими підлогами з розміром осередків 16 x 16 мм та діаметром прутка 3 - 4 мм.

Утримання птиці на сітчастій підлозі дозволяє підвищити місткість приміщення, покращити мікроклімат та зоогігієнічні умови, підвищити продуктивність праці. Щільність посадки бройлерів у пташниках - щонайменше 25 гол/м² термін вирощування трохи більше 6 тижнів.

У зв'язку з тим, що висока щільність посадки не дозволяє всім курчатам розміститися під брудером, температура в приміщенні в перші дні дорівнює 28°C. Всі інші технологічні нормативи та операції ті ж, що і при утриманні на глибокій підстилці [5].

За кордоном м'ясних курчат, як правило, вирощують на глибокій підстилці, там кліткова технологія не набула широкого поширення. Але сьогодні створено високопродуктивні аутосексні вітчизняні кроси м'ясних курей, пристосовані не лише до підлогової, а й клітинної технології вирощування. Тому, безперечно, можна констатувати: існують всі умови для широкого впровадження кліткової технології виробництва м'яса курей.

Крім того, освоєно серійний випуск сучасних багатоярусних клітинних батарей з автоматичним вивантаженням птиці на забій, де ручний вилов та

виїмка птиці з клітин виключено, термін вирощування бройлерів скорочено до 35-40 днів, визначено оптимальні технологічні параметри при спільному та роздільному вмісті птиці у клітинах.

Впроваджено технологію глибокої переробки м'яса, що дозволяє використовувати для цієї мети нестандартні тушки і, що найголовніше, сприяє підвищенню рентабельності виробництва до 20-25%.

У процесі вирощування курчат проводиться зоотехнічний контроль росту та розвитку. Для цього протягом перших двох місяців щотижня, а потім щомісяця зважують по 50-100 голів із партії, і результати зважування порівнюють із нормативними даними. Відлов птаха після закінчення бройлерного туру та технологія утримання в останні 24 години перед забоєм є важливим кроком у підготовці до стадії переробки бройлерів. Протягом цієї важливої стадії бройлерного виробництва застосована технологія (припинення годівлі, вилов, транспортування та зберігання перед забієм) може мати значний вплив на характеристики благополуччя поголів'я, вихід тушки та її якість, а також загальну прибутковість виробництва.

Висновки.

1. Необхідно мати на увазі, що при вирощуванні птиці потрібно неухильно дотримуватись нормативів її утримання (параметри мікроклімату, норми годівлі, рівень повітрообміну, щільність посадки, фронт годівлі та напування та ін.).

2. Тільки при раціональному та науково-обґрунтованому поєднанні даних технологічних прийомів та нормативів можливе отримання не лише заданого обсягу продукції, а й зниження витрати матеріальних та енергетичних ресурсів. Ситуація, що склалася, диктує необхідність прискореного вирішення питань імпортозаміщення та досягнення продовольчої безпеки на основі інноваційних технологій виробництва та переробки продукції птахівництва.

Список використаних джерел.

1. Патрєва Л. С., Коваль О. А. Технологія виробництва продукції птахівництва : курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2018. 248 с.
2. Bogosavlyevic-Boskovic S., Rakonjac S., Doskovic V. and Petrovic M.D. Broiler rearing systems: a review of major fattening results and meat quality traits. *World's Poultry Science Journal*. 2012; 68(2): 217- 228.
3. Blatchford R.A. Klasing K.C., Shivaprasad H.L., Wakenell P.S., Archer G.S., Mench J.A. The effect of light intensity on the behavior, eye and health, and immune function of broiler chickens. *Poultry science*. 2009; 88(1): 20-28.
4. Buyarov V. S. Buyarov A.V. Broiler poultry of Russia: achievements and perspectives of development in the WTO conditions. *Vestnik OrelGAU*. 2013; 3: 36-45.
5. Buyarov V. S. Buyarov A.V. Economics and poultry reserves. *Vestnik Orel GAU*. 2014; 3: 3-9.

МІЖОТЕЛЬНИЙ ПЕРІОД ТА ЙОГО ЦИКЛИ

Нічик Д, здобувач 2 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.
Науковий керівник: **Гусятинська О.**, к.с.-г.наук

Постановка проблеми. Для успішної організації відтворення поголів'я у стаді дуже важливим є оптимальна тривалість міжотельного періоду та його циклів. Від цього залежить, перш за все, рентабельність виробництва продукції скотарства та взагалі відтворення стада на фермі.

Мета роботи. Визначити оптимальну тривалість міжотельного періоду та його циклів.

Результати досліджень. Міжотельний період – це період між отеленнями корів: бажано, щоб він був 365 діб, але допустимо не більше 400 діб. За ідеального стану відтворення стада у молочному скотарстві ми маємо можливість протягом року від однієї корови отримати одне і більше телят (якщо це двійня чи трійня).

Міжотельний період включає наступні цикли: це може бути лактація та сухостій чи сервіс-період та тільність.

Лактація – це процес утворення та виділення молока з молочних залоз ссавців. Вона має дві фази: пролактинова, це така фаза за якої спеціальні клітини синтезують молоко, друга фаза – окситоцинова, в процесі цієї фази молоко за допомогою молочних протоків надходить до молочних синусів, там воно зберігається. В процесі лактації хімічний склад молока змінюється, пристосовуючись до зростаючих потреб телят.

За сприятливих умов годівлі та утримання нормальним лактаційним періодом вважають 305 днів. Тривалість лактації залежить від індивідуальних особливостей тварин. Деякі корови самозапускаються, інші лактують до отелення [3].

Сухостійний період – це заключна стадія тільності, період в який корова не доїться та нагромаджує поживні речовини для нормального розвитку плоду та подальшої лактації.

Сухостою завжди передуює запуск. Це захід по припиненню лактації. Сухостій закінчується отеленням, після чого починається нова лактація. В цей період корів переводять у спеціальні групи, які називаються сухостійні, їх в свою чергу виділяють від основного стада. Для цієї групи організують спеціальний раціон, з якого виключають молокогінні корми та збагачують його мінеральними речовинами та вітамінами для нормального розвитку плоду та нагромадження резервів в тілі корови для наступної лактації [1].

Різні автори зазначають, що тривалість сухостійного періоду повинна бути мінімально 30 днів, а максимум 70 днів. Але жоден з них не каже про його відсутність, тому що відсутність сухостійного періоду призведе до виснаження організму та точно піде не на користь плоду, що розвивається у цей час дуже швидко. А виснажена корова-мати не зможе виносити здорове

теля. Також це призведе до зниження надою за наступну лактацію, як зазначають літературні джерела: при повній його відсутності надій знижується до 40%. Тому сухостійний період повинен бути, а оптимальна його тривалість для корів повинна становити 40-60 днів, а для високопродуктивних і 70.

За ідеальних умов корів доять упродовж 305 днів на рік, а сухостійний період триває 60 днів. Однак слід пам'ятати, що насправді годівля для отримання максимальної молочної продуктивності починається під час сухоостою, а то й наприкінці попередньої лактації [2].

Сервіс-період — це період від отелення до запліднення, тривалість якого — 60-80 днів. Це процес, під час якого корова відпочиває від минулої вагітності і готується до наступної.

Наступний цикл міжотельного періоду – це тільність. Тільною корова вважається з моменту запліднення до народження теля. Її тривалість в середньому становить 285 днів, але є свої особливості. Тривалість тільності залежить багатьох факторів: від статі плоду – бички розвиваються на 1-3 дні довше, ніж телички; якщо телята-близнюки – тільність на 3-4 дні більше, а за неповноцінної годівлі – ембріональний період подовжується на 8-12 днів і плід народжується нежиттєздатним.

Оптимальною тривалістю між отельного періоду слід вважати 365 діб. Так, якщо сервіс-період буде становити 80 діб, а тільності корови 285 діб, ми отримаємо 365 діб, що відповідає тривалості року. Але це не завжди можливо по різних причинах. Якщо сервіс-період більше за 80 днів, корова вважається яловою. Цей показник є наслідком порушення відтворної здатності тварин. Він виникає, коли господарство недоодржує приплід від маточного поголів'я на протязі року.

Висновки. Оптимальною тривалістю міжотельного періоду слід вважати 365 днів. Тривалість сухостійного періоду 40- 60 днів, сервіс-періоду – не більше 80 діб. Тривалість лактації – 305 днів.

Список використаних джерел

1. Костенко В.І. Технологія виробництва молока і яловичини: підручник. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. 672 с.
2. Оптимальний сухостійний період для корів складає 60 днів. URL: <https://zemliak.com/news/ferma/3080-optimalniy-suhostiyniy-period-dlya-koriv-skladaye-60-dniv>
3. Фізіологія лактації/ В.І. Костенко. Агроосвіта, 2015. 161 с.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ М'ЯСНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Черпаха Е., здобувач 2 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр. Науковий керівник: **Гусятинська О.**, к.с.-г.наук

Постановка проблеми. Підвищення м'ясної продуктивності худоби є одною з головних задач агропромислового комплексу. М'ясо великої рогатої худоби характеризується високими харчовими та смаковими якостями і є дуже популярним серед населення. Високу цінність мають спеціалізовані м'ясні породи. Вважають, що від них ми отримуємо найбільш високоякісне м'ясо, його називають «мармурове». Яловичина у структурі споживання м'ясних продуктів займає велика питому вагу, завдяки її високій поживності і невисокими затратами на виробництво. Якщо порівняти яловичину з м'ясом інших с.-г. тварин, вона має оптимальніше співвідношення білка і жиру. Як доведено дослідниками, в ній менше холестерину, ніж у свинині та баранині. У неї висока перетравність, яка сягає 95 %. Вважають, що якщо включити до раціону 100 г цього м'яса це забезпечить 50 % необхідної кількості білка для організму людини. Тому цей продукт є дуже важливим в харчуванні людини [4].

Мета роботи. Пошук шляхів підвищення м'ясної продуктивності великої рогатої худоби.

Результати досліджень. Одним з прийомів підвищення м'ясної продуктивності, слід вважати, створення стада м'ясної худоби з застосуванням перемінного схрещування маток молочних і молочно-м'ясних порід з бугаями чистопородними. Як було доведено дослідженнями [3], це обумовлює прояв ефекту гетерозису і як результат одержання нового вихідного матеріалу в породотворному процесі. При цьому максимально використовується високий генетичний потенціал м'ясної продуктивності молодняка.

Для виробництва яловичини використовують головним чином худобу молочного та комбінованого напрямів продуктивності, частка якої становить близько 96,2 %. Але в загальному обсязі худоба спеціалізованих м'ясних порід становить тільки 3,8 %. 70 % яловичини отримують від молодняка у віці до 2–2,5 років. За однакових умов годівлі і утримання тварини однієї статі й віку, але різних порід дають яловичину різної якості. Це проявляється в співвідношенні основних поживних речовин, а також за показниками якості м'яса. Якщо порівняти тварин спеціалізованих м'ясних порід з тваринами молочного та комбінованого напрямів продуктивності, то перші мають підвищений забійний вихід і вищу якість м'яса. Воно більш соковите, ніжніше, ароматніше і має кращі смакові якості [2, 3].

Один із резервів збільшення виробництва високоякісної яловичини є промислове схрещування маточного поголів'я планових порід молочного та молочно-м'ясного напрямів продуктивності з бугаями спеціалізованих

м'ясних порід. Це пояснюється тим, що помісі завжди мають вищу енергію росту та перевищують своїх однолітків по живій масі до забою на 11–15 %, забійний вихід у них підвищується на 1,8–5 %, а оплата корму приростом приблизно на 2–12 % [1].

Другим шляхом підвищення виробництва яловичини є вирощування бугайців з використанням нагулу та завершальної відгодівлі. Ця технологія є ефективнішою, якщо порівнювати з утриманням у приміщенні.

Основною метою відгодівлі, як зазначають дослідники [5], є отримання молодих забійних туш тварин із тонким жировим поливом. Такі туші характеризуються ніжним, соковитим з оптимальною “мрамуровістю” м'ясом.

Треба дотримуватися наступного правила: чим вищий рівень фактичного добового споживання твариною доступної енергії раціону, тим більшим буде приріст живої маси, при відповідній концентрації інших показників живлення на одиницю енергії.

Перш за все, ефективність відгодівлі молодняку великої рогатої худоби залежить від повноцінності та збалансованості раціонів за такими показниками: енергією, корисними та біологічно активними речовинами. Якщо використовувати зональні преміксів при відгодівлі бугайців на м'ясо, особливо вітамінно-мікроелементного комплексу, це буде підвищувати швидкість росту, м'ясну продуктивність та якість м'яса, знизить витрати кормів і підвищить рентабельність виробництва яловичини в цілому [5].

Дослідження показали [1], що найбільш економічно ефективним є вирощування і відгодівля бугайців на постійному високому рівні годівлі від народження до забою у віці 20 місяців. Так як, на організм впливає не тільки режим, але й рівень годівлі. За допомогою рівня годівлі можна керувати процесами росту організму та функціонального розвитку. Тому, необхідно створити такі умови годівлі, щоб вони забезпечили високі прирости живої маси, добрий функціональний розвиток організму та були економічно вигідними та доцільними.

Москалюк Б.В. стверджує, що підвищення м'ясної продуктивності молочних порід можливий за умови ефективного використання економічних важелів, що забезпечують прибуткове ведення скотарства. А це використання молочних порід, враховуючи ареал їх розведення. Так, українська червоно-ряба молочна порода в Україні є однією з основних порід великої рогатої худоби і якщо її забезпечити її оптимальними умовами годівлі й утримання, вона спроможна дати не тільки високу молочну продуктивність, а й м'ясну [2].

Висновки. В результаті опрацювання досліджень багатьох авторів, можна зазначити, що організація й технологія вирощування бугайців має базуватися на закономірностях індивідуального розвитку і сприяти формуванню тварин із міцною конституцією та високою продуктивністю. При цьому необхідно застосувати ресурсозберігаючу технологію годівлі та утримання тварин, а також раціональну організацію виробничого процесу це забезпечить одержання високих показників продуктивності і прибутковості при виробництві м'яса великої рогатої худоби.

Список використаних джерел

1. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. М'ясна продуктивність великої рогатої худоби та фактори, що її визначають. URL: <http://www.journal.puet.edu.ua/index.php/nvts/article/viewFile/946/1000>
2. Москалюк Б. В. Особливості росту та м'ясна продуктивність бугайців різних генотипів прикарпатського типу української червоно-рябої молочної породи. Розведення і генетика тварин. К.: Аграрна наука. 2003. Вип. 36. С. 95 – 98.
3. Прудников В.Г. М'ясна продуктивність симентальської худоби різних виробничих типів і статеві вікових груп. Сільський господар. 2004. №11 – 12. С. 23 – 25.
4. Стратегія розвитку м'ясного скотарства в Україні у контексті національної продовольчої безпеки / за ред. М. В. Зубець, І. В. Гузев. К.: Аграрна наука, 2005. – 174 с.
5. Відгодівля м'ясної худоби Вридник Б., Орос В., Бобрушко В., та ін. URL: <https://propozitsiya.com/ua/vidgodivlya-myasnoyi-hudobi>

УДК: 636.8.6

НАЙДРІБНІШІ ТВАРИНИ СВІТУ

Шкрабак А. здобувач 2 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.
Науковий керівник: **Пушкар Т.**, к. с.-г. наук, доцент,
Е-mail: t_pushkar@ukr.net

У світі існує дуже багато тварин, про яких ми мало маємо інформації, або навіть нічого не знаємо. Це розповідь про тваринок, які не завжди досяжні людському оку. Найдрібніші тварини світу – беззахисні.

Ключові слова: тварини, Книга Рекордів Гіннеса, найдрібніші.

У світі тварин багато гігантів і пігмеїв. З видами, штучно виведених людиною, все ясно. Але, виживання інших – гідне здивуванню.

Найдрібніша собачка Даки, має зріст всього 12,4 сантиметра. Це, навіть для її породи, чіхуахуа, виглядає дрібною крихіткою. Собачка проживає в Чарльтоні, США, і занесена до Книги Рекордів Гіннеса, як найменша в світі собака.

Також ця собачка – найменша з тих, що зараз жива. Відповідно Книги Рекордів, найдрібнішою собакою всіх часів і народів був карликовий йоркширський тер'єр, його зріст – 6,2 сантиметрів.

Найдрібнішою змією в світі є змія виду *Leptotyphlops carlae* з довжиною всього 10,1 сантиметрів. Знайшли змію на Карибських островах.

Ні одна з дорослих особин цього виду не перевищує 10,5 сантиметрів в завдовжки.

Найменша рибка знайдена на Суматрі в 2006 році, виду *Raedocyrpis progenetica*. Довжина дорослої риби не перевищує 0,8 сантиметра, незважаючи, що ця рибка відноситься до коропових.

Найменший кінь з висотою до загривка складає 43 сантиметри.

Цей вид коней був створений фахівцями з вирощування мініатюрних коней. Кінь з кличкою Тамбеліна, є найменшим на даний момент конем світу.

Найменший кіт виріс до 15,5 сантиметрів у висоту і 49 сантиметрів в довжину, разом з хвостом). Звати кота Mr. Peebles, і живе він в центральному Іллінойсі. Вид, до якого відноситься цей кіт, не є карликовим. Рекорд був засвідчений в 2004 році.

Представник світу гризунів - хом'як Peewee, що жив у Великобританії, доріс тільки до 2,5 сантиметрів. Це звичайний хом'як, і до карликового виду, не відноситься, він з якоїсь причини перестав рости. Брати та сестри цього хом'яка, як і належить дорослому хом'яку, досягли 5 сантиметрів в довжину.

Найменші хамелеони в світі відносяться до виду *Brookesia Minima*. У дорослому віці ці тварини досягають в довжину 1,2 сантиметра. Водяться вони в дощових лісах Мадагаскару.

Найменша ящірка виду *Sphaerodactylus agiasae* в дорослому віці, досягає в довжину 16 міліметрів. Ця ящірка могла уміщатися на невеликій монеті. Вона була виявлена на Британських островах Вірджинії.

Найменша корова досягала у висоту 81 сантиметр. Це досить рідкісний підвид індійської породи корів "Vechur".

Бджілки-колібри – це підвид сімейства колібри і за сумісництвом найменші пташки на планеті Земля. Мешкають на Кубі, вага не більше 2 грам, а їх розміри не перевищують 5,7 сантиметрів. Бджілки-колібри дещо більше звичайних бджіл.

У басейні Амазонки, в південній Колумбії, Еквадорі, північних регіонах Перу і Болівії, а також на заході Бразилії мешкають крихітні мавпочки – карликові ігрунки. Їх ріст від 11 до 15 см, не враховуючи хвоста, який завдовжки від 17 до 22 сантиметрів. Вага ігрунок від 100 до 150 грам.

Ці мавпочки – надзвичайно рухливі та соціальні тваринки. Живуть невеликими сім'ями, з декількох поколінь. Більшу частину свого життя проводять на деревах, але інколи спускаються на землю.

На звання самого крихітного примату в світі претендує карликовий мишачий лемур, його маса не перевищує 300 грамів, довжина тіла близько 20 сантиметрів, з урахуванням 10 сантиметрів хвоста.

Висновок: Отже, у світі існує дуже багато тварин, про яких ми мало маємо інформації, або навіть нічого не знаємо. Це розповідь про тваринок, які не завжди досяжні людському оку. Найдрібніші тварини світу – беззахисні.

Список використаних джерел

1. Найменші тварини. URL: <http://mapme.club/poradi/5110-najmenshi-tvarini.html>
2. Топ найменших тварин у світі: підбірка фото URL: <https://ukr.media/animals/387468/>

МЕТОДИ ДРЕСИРУВАННЯ СОБАК

Шрамко О., здобувач 1 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.
Науковий керівник: **Косенко С.**, к. с.-г. наук, доцент

Постановка проблеми. Собака є чи не найдавнішою свійською твариною у людському соціумі. Вони стали компаньонами людини ще у часи одомашнення худоби та птиці. Їх рештки знаходять поряд з рештками первісної людини, датованими за часів льодовикового періоду, тобто більше 14 тисяч років [1]. Під час одомашнення та domestикації собак відбувався їх відбір за найбільш бажаними якостями для людини, а саме: чуйність, швидкість, витривалість та добру здатність до дресирування.

Науковою основою дресирування собак є вчення академіка І.П. Павлова та його послідовників про вищу нервову діяльність, що і є основною складовою теорії дресирування [2].

Мета роботи. Вивчити та проаналізувати ефективність застосування різних методів дресирування собак.

Результати досліджень. Методи дресирування собак – це апробовані практично способи навчання собак, які вказують дресувальнику основні шляхи досягнення результату. З фізіологічної точки зору метод дресирування - це спосіб впливати на собаку певними подразниками для вироблення у нього необхідних умовних рефлексів та доведення їх до навичок. Сьогодні основними методами дресирування є:

1. *Смакозаохочувальний метод*, в якому в якості заохочення застосовуються харчові подразники. Позитивні сторони методу - швидко виробляються необхідні навички; висока зацікавленість собаки у роботі. Негативні сторони методу - він малоефективний при дресируванні собак зі слабкорозвинутою харчовою реакцією поведінки.

2. *Механічний метод*, коли в якості стимулюючих і коригувальних стимулів, а також заохочення застосовуються механічні подразники. Позитивні сторони - швидке вироблення необхідних навичок, внаслідок чого безвідмовність у роботі. Негативні сторони - цей метод слід обережно застосовувати для собак зі слабкою психікою.

3. *Контрастний метод*, в якому в якості стимулів спонукання та корекції застосовуються механічні подразники, а в якості заохочення - ласощі (у комплексі з командою "добре"). Цей метод є комбінуванням механічного та смакозаохочувального методу та поєднує у собі їх переваги. Контрастний метод основним у класичному службовому дресируванні собак. При його застосуванні у собак швидко виробляються необхідні навички, особливо у тварин із добре розвинутою харчовою реакцією поведінки. Але існують і негативні сторони: при частому поєднанні механічних та харчових подразників спостерігається високе навантаження на нервову систему собак, внаслідок чого у них можуть траплятися неврози [2].

4. *Метод наслідування* - використання в якості спонукаючих стимулів прагнення собаки до наслідувальних, зграйних, колективних дій. Застосовується зазвичай у комплексі з яким - або з вищеперерахованих методів. Має позитивні сторони - низьке навантаження на нервову систему та швидке вироблення умовних початкових рефлексів; та негативні - не підходить для удосконалення умовного рефлексу до навички. Крім того, цей метод не рекомендують застосовувати для дресирування собак-холериків.

5. *Апортувальний (ігровий) метод* - в якості стимулу використовують апортувальний предмет (об'єкт здобичі), і він же слугує заохоченням при правильному виконанні команди. Цим методом досягається виключно висока активність та зацікавленість собаки у роботі, якщо він має переважаючу ігрову реакцію поведінки, але для собак, що грати не люблять, метод є неефективним.

6. *Метод наштовхування* полягає в спонуканні собаки до виконання певних дій шляхом створення умов комплексом подразників. Умовні рефлекси, вироблені таким шляхом, вирізняються високою активністю, динамічністю, але не безвідмовністю. Метод наштовхування рекомендується застосовувати у поєднанні з іншими методами дресирування, тому він вважається допоміжним [1].

7. *Метод оперантного навчання* - це метод, у якому тварині дозволяють робити різні дії, а необхідні з яких підкріплюють. Найбільш точно принципи оперантного навчання застосовуються в клікер-тренінгу - методі дресирування тварин, розробленому американською дресирувальником Карен Прайор. Тому метод оперантного навчання часто ототожнюють у собаківництві з клікер-дресируванням. Цей метод, як і апортувальний, почали застосовувати відносно недавно, але на даний час переважна більшість кращих інструкторів зі службового собаківництва та тренерів зі спортивного дресирування собак використовує у своїй роботі принципи оперантного навчання [3].

Висновки. Для дресирування собак існує 7 основних методів, але кожний з них має як певні переваги, так і недоліки, тому обирати метод дресирування необхідно з урахуванням типу нервової діяльності собаки та переважаючої реакції його поведінки.

Список використаних джерел

1. Гайдук С.В. Основи дресирування, гігієни та годівлі службових собак: навч. посіб. Київ, 2017. 176 с.
2. Гіль М.І., Коновалов О.В., Агапова Є.М., Сусол Р.Л. Дресирування собак: навч. посіб. Одеса: ОДАУ, 2011. 320 с.
3. Сусол Р.Л., Косенко С.Ю., Куїмжі М.І., Найдич О.В., Була Л.В. Ефективність застосування клікер-дресирування для підготовки собак за курсами слухняності // *Аграрний вісник Причорномор'я: Зб. наук. праць* /Одеський ДАУ. Одеса: ОДАУ, 2021. вип. 87-2. С. 76-79.

СЕКЦІЯ 2.

ГЕНЕТИКА, РОЗВЕДЕННЯ ТА ГОДІВЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН

УДК 591.5

УМОВИ ТА СПОСОБИ УТРИМАННЯ СОБАК

Ахієзер В., здобувач 1 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.

E-mail: ahiezerslav@gmail.com

Науковий керівник: **Кишлалі О.**, асистент

Вступ. Здоров'я та працездатність собаки є найголовнішим пріоритетом кожного власника. Для того щоб створити належні умови існування тварини перш за все треба враховувати біологічні, видові та індивідуальні особливості собаки. Також треба пам'ятати, що істотний вплив на організм собаки мають умови зовнішнього середовища, наприклад газовий склад повітря, його фізичні властивості, ґрунт тощо[1].

Способи утримання собаки. Умови утримання собак безпосередньо впливають на її пристосованість до факторів навколишнього середовища. Так при утриманні собак у приміщенні, вони стають чутливими до холоду та простудних захворювань. Температура повітря в приміщенні в холодний період року має бути в межах 15-16 °С. Також неможна допускати перегріву організму тварини, яке виникає при недостатній тепловіддачі, наприклад у приміщенні без достатнього повітрообміну [2]. Тому при виборі способу утримання тварини треба обов'язково звернуту увагу на стійкість породи до несприятливих умов зовнішнього середовища та враховувати кліматичні особливості регіону мешкання.

В Україні практикують квартирне (кімнатне), дворове, групове та польове утримання собак. Правила утримання собак зазначені в відповідних Законах України, наказах, рішеннях та положеннях. Наприклад, правила утримання службових собак зазначені в наказах відповідних служб: Державної Охорони України, Державної Митної служби України та інших [3,4].

У містах переважна більшість собак утримується в квартирах. Це на самперед декоративні та мисливські собаки, іноді службові. При такому утриманні собаку щоденно треба виводити на вулицю кілька разів на день для відправлення її природних потреб.

Дворове утримання собак переважає в сільській місцевості або приватному секторі міст. Тварин утримують в будках або в вольєрах з будкою. Розмір будки залежить від породи собаки і має бути таким, щоб собака міг в ній вільно розміститися для сну і відпочинку. Так, для собак дрібних порід розміри будки повинні становити 95x55x60 см; для собак середніх порід – 115x75x80 см; для великих порід – 135x100x95 см. Дах будки роблять

однооси́лим. Вхідний отвір будки влаштовують збоку в одній із широких стінок розміром 40х50 см [5]. На зимовий період будки необхідно утеплювати.

Групове утримання практикують у розплідниках службових та мисливських собак, у спеціальних школах та стаціонарах (віваріях). Наприклад, віварії будують з урахуванням ветеринарно-санітарних та протипожежних норм, обладнані водопроводом, каналізацією, вентиляцією, дезбар'єрами, опалюванням. Обов'язково має бути змога утримувати роздільно здорових та хворих тварин. Для ефективної боротьби із заразними хворобами під одним навісом не слід розміщувати більше 10-15 собак [5].

Польове утримання використовують для їзових собак, сторожових собак, що випасають овець та використовуються для експедиційної роботи.

Висновки. Отже, можна прийти до висновку, що вибір правильного способу та виконання належних умов утримання собаки є запорукою її здоров'я. Умови утримання тварин повинні задовольняти їх природні потреби в їжі, воді, рухах, сні, контактах із собі подібними та у природній активності.

Також необхідно дотримуватися санітарно-гігієнічних норм у підтримці чистоти тварини та приміщень, що досягається регулярним чищенням, періодичним миттям і купанням.

Список використаних джерел

1. Вплив зовнішнього середовища на собаку http://ni.biz.ua/11/11_10/11_102558_vliyanie-vneshney-sredi-na-sobaku.html
2. Гігієна утримання службових собак, с. 19. <https://osau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/2020-Tezy-studentiv-YBTiA-sajt-razmishhennya-kruzhky.pdf>
3. Порядок ветеринарного обслуговування, утримання, годівлі службових собак та догляду за ними в Державній митній службі України, п. III. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0664-21>
4. Наказ Про затвердження Інструкції про утримання та використання службових собак в Управлінні держ. охорони України 30.12.21 №1036, п.V. <http://iplex.com.ua/doc.php?code=z0434-22&red=1000030eef9869e65a3dc8179912e3a3a43433&d=5&st=0>
5. Тарасенко Л.О., Ясько В.М., Решетніченко О.П., Макаріхіна І.В. Етологія. Нове видання, 2014. С. 165-174.

ПОВЕДІНКОВІ РЕАКЦІЇ СОБАК

Курдоглян К., здобувач 1 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.

E-mail: kvarsanan@gmail.com

Науковий керівник: **Ніколенко І., к. с.-г. наук**

Вступ. Домашній собака був одним з найбільш широко застосовуваних службових та компанійських тварин протягом майже всієї історії людства. Коли відбулося одомашнення, то тут наукові ствердження варіюються в межах від 100.000 до 15.000 років.

Собаки це унікальні створіння, які здатні виконувати багато видів різноманітних завдань виконують, таких як: охорона, полювання, служба в поліції та військах, а також собаки можуть допомагати випасати стада худоби, допомагають людям з особливими потребами [5].

За різними групами класифікують породи собак та поділяють їх за спрямуванням, основними з яких являються такі як: мисливські, службові, рятувальники, декоративні, тощо. Також, необхідно враховувати, що з великою мінливістю часу та інтенсивного розвитку кінологічного напрямку, починають з'являтися нові спрямування, які міцно затверджують себе у сьогоденні, одним з таких прикладів є каністерапія. Зараз багато порід здобувають нові спеціальності. Окрім того, собак практично всіх порід люди тримають як сімейних компаньонів. Для яких відчиняється нове значення, а саме – маленький сімейний лікар.

Універсальність собаки її вірність та допомога людству, дала собаці прізвисько - «кращий друг людини».

За останніми підрахунками на планеті проживає 400 млн. собак [2], деякі породи виводяться не тільки за для користі людини у побутовому житті, а саме охорона, службове собаківництво тощо, а і для задоволення естетичних потреб людини.

До цих видів собак відносять такі породи як: японські, болонка, пуделі, пекінські собачки, карликові породи тер'єрів, мопси та ін.

Спеціальне дресирування спрямоване на вироблення у собаки навичок та звичок необхідних для використання їх у певних видах служби цих тварин, таких як: сторожовій, захисно-караульній, розшуковій тощо. Для кожного виду служби собак, повинні розвиватися та якісно удосконалюватись певні якості тварин, де у процесі навчання вони повинні оволодіти певними критеріями та здібностями, які спонукатимуть їм якісно виконувати певну поставлену перед нею завдання. Таким чином, у собаки виробляються певні спеціальні навички наприклад, недовірливе ставлення до сторонніх, робота по сліду та багато інших речей, які будуть допомагати їй виконувати певну роботу.

Собака - помічник для людей, які мають порушення зору, вони призначаються для надання допомоги і допомагають тримати орієнтир, для

господаря на незнайомій місцевості. Для дресирування до цієї служби беруть собак різних порід, різних за розміром - не дуже великі, але й не дрібні від 50 до 70 см, спокійних, урівноважених, з добре розвиненим зором і слухом довірливих.

Природою запрограмоване народження цуценят глухими та сліпими. Тому, перше чуття, яке у них розвивається це дотик. Все тіло чотирилапих вихованців покрито нервовими закінченнями, що допомагають їм орієнтуватися у просторі шляхом їх подразнення. Тільки 18 видів різних м'язів допомагають корегувати рухливість вух собаки. У собак дуже розвинений нюх, вони можуть озпізнавати свої мітки через рік або більше після того, як вона позначила їх на окремій ділянці. Собака розрізняє 500 000 запахів. Нюх у собак прекрасно розвинений. Собака постійно обнюхує прилеглі об'єкти, землю і повітря для того, щоб зорієнтуватися на місцевості. Нюховий центр головного мозку розташовується у лобовій частині, відразу над очима собаки. Різні види собак володіють різною нюховою можливістю. Відомо, що в цілому собака" розрізняє близько півмільйона запахів, в той час як людина всього кілька тисяч. Щодо особливостей зору, то тут також існують суттєві відмінності, наприклад, собаки-поводирі не відрізняють червоний сигнал світлофора від зеленого, тому вони орієнтуються по потоку руху.

Висновки. Отже, поведінкові реакції це окремі пристосувальні вияви зовнішньої активності тварин у відповідь на дію того чи іншого чинника зовнішнього подразника. Поведінка собаки визначає спадковість, але це не означає, що воно стереотипно, тому що собака дуже швидко навчається. Собаки у продовж багатьох тисяч років, займали особливу ланку у побуті людини, тому поведінкові реакції собак потребують ретельного вивчення та особливої уваги.

Список використаних джерел

1. Захаренко М. О. та ін. Гігієна та годівля собак: навч. посібник. – Київ: НУБіП України 2010-165 с.
2. Кінологія: утримання та годівля собак : навч. посібник / В.А.Бурлака, Н.В.Павлюк, В.М.Степаненко та ін. / Під аг. редак. д.с.-г.н., проф. В.А. Бурлаки. – Житомир: «Волинь», 2004. 412 с.
3. Основи підготовки інспекторів-кінологів зі службовими собаками до пошуку вибухових речовин, зброї, боєприпасів : навчально-методичний посібник / А. О. Афанасьєв, С. В. Серховець. – Хмельницький : Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2014. – 162 с..
4. Основи кінології : Навч. посіб. / В.В. Чмелюк та ін. Ун-т державної фіскальної служби України. Ірпінь, 2019. 126 с.
5. Прайор К. Мистецтво виховання та дресирування. Київ : Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2021. 320 с.

ОСОБЛИВОСТІ ГОДУВАННЯ ОВЕЦЬ

Левенець Г. здобувач 1 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.

E-mail:alevenec437@gmail.com

Науковий керівник: **Мажилівська К.**, асистент кафедри

E-mail:mazilovskaakristina@gmail.com

Вступ. Вівці — єдині сільськогосподарські тварини, які дають найрізноманітнішу продукцію: сировину для легкої промисловості — вовну, овчину, смужки, вовновий жир та високопоживні продукти харчування — м'ясо, молоко, жир. Їх особливістю є скоростиглість, невибагливість та універсальність [1].

В сучасних умовах вівчарство орієнтовано на виробництво ягнятини, молоді баранини і молока. У зв'язку зі зміною виробничого напрямку та збільшення потреби на ягнятину, молоду баранину та молоко, протягом останніх двох десятиріч минулого століття на півдні України створювалась вітчизняна м'ясо-вовнова порода з кросбредною вовною. Нова порода асканійських м'ясо-вовнових овець з генетичним потенціалом продуктивності чистого стригу 3-5 кг, продуктивністю м'яса на одну вівцематку — 50-65 кг, випробувана і схвалена як новий селекційний результат Тваринництва України[4].

Вівці – жуйні. У їхніх попередниках, особливо в рубці, є численні та різноманітні мікроорганізми (бактерії, гриби, дріжджі, інфузорії та ін.), які викликають значні зміни в поживному складі корму.

У процесі життєдіяльності мікроорганізми розкладають складні поживні речовини корму на простіші речовини, певна кількість речовин використовується для забезпечення процесів їх життєдіяльності (статура, ріст, розмноження тощо) та біологічно активні речовини (водорозчинні вітаміни, вітамін К, ферменти, тощо) [3].

Організація повноцінної годівлі вимагає врахування біологічних особливостей овець, однією із яких є здатність їх пристосовуватись до різних кліматичних та господарських умов. Вівці мають загострену морду, тонкі, дуже рухливі губи, гострі різці, тому на відміну від великої рогатої худоби, краще стравлюють пасовища, а також використовують більше видів пасовищних рослин. Вони не вибагливі в їжі, але в той же час в їх раціоні повинні бути різноманітні корми, тому що одностороннє годування може призвести до втрати апетиту і продуктивності. Вівці гірше за велику рогату худобу перетравлюють корм, багатий клітковиною. Оптимальним раціоном клітковини є 7-10% сухої речовини для молодих овець у віці 2-5 місяців, 17-20% для 6-12 місяців і 20-23% для дорослих [2].

Новонароджених ягнят у перші 2-3 тижні життя годують майже виключно коров'ячим молоком, споживаючи 1,2-1,5 л молока на добу. Одним

з показників поживності ягнят у цей період є їх жива маса. Ягнята вовняно-вовнових порід, наприклад, набирають живу масу в перші 2 тижні життя, зазвичай в середньому 200 г і більше на добу. З 15-денного віку ягням можна годувати листовий корм і сіно. З 2-3-тижневого віку тварин можна привчати до концентратів, бажано у вигляді суміші з вівсянки, висівок або ячменю. З цього ж віку ягням згодують подрібнені коренеплоди, а з 3-4 місяців можна згодувати і силос. Але в плані коренеплодів ягнят можна виводити на пасовище раніше - в 3-4 тижневому віці. У цей час їм дають мінеральну підгодівлю. Ягнят зазвичай відлучають від маток у віці 3-4,5 місяців. Після цього їх потрібно особливо добре годувати: на кожен голову підгодовують 200-300 г комбікорму, 1,5-2 кг сіна, 2-2,5 кг добрив. Майте на увазі, що при годуванні тільки сіном тварини ростуть повільніше, а шерсть росте повільно і неякісна. [4].

Прояв генетичного потенціалу овець щодо підвищення продуктивності можливий лише за створення оптимальних умов годівлі впродовж усього виробничого періоду їх використання. Залежно від умов утримання овець у зимовий і пасовищний період система їх годівлі та нормування раціонів має певні особливості [3].

Нормована годівля маточного поголів'я є однією з обов'язкових передумов отримання життєздатного приплоду. Таке годування впливає на отримання від вівцематок максимум продукції за найменших витрат кормів, окрім цього виявити і реалізувати генетично зумовлену продуктивність та збільшити тривалість їх господарського використання.

Норми годування вівцематок складають з урахуванням напряму продуктивності: вовново-м'ясний, м'ясо-вовновий, шубний, смушковий та фізіологічного стану: суягні, холості та лактуючі.

Передовим моментом із ключових чинників незадовільної вгодованості маток є затримка строків відлучення ягнят. За задовільних та збалансованих умов годівлі ягнят можна відлучати рано в 60 діб, але витрати на забезпечення лактації маток витрачають більше. Щоб відновити вгодованість маток після відлучення ягня, норми ЕКО підвищують на 0,2-0,3 енергетичні кормові одиниці.

Важливою і цінною складовою вовни є білок, або його ще називають - кератин, він містить 4-5 % сірки. Дефіцит сірки знижує вовнову продуктивність. Корми без добавок дають змогу забезпечити овець у сірці.

Раціони у весняний та осінній періоди можуть бути незбалансовані за такими речовинами, як фосфор, сірка, натрій, цинк, мідь, кобальт та ін., в такому випадку доцільно додавати кухонну сіль та глауберову сіль, фосфорні добавки та солі мікроелементів, а у стійловий період вводять препарати вітамінів А, Д, Е.

Основними кормами для вівцематок влітку є зелена маса природних пасовищ, а взимку – сіно різнотрав'я або злакових культур, силос, сінаж, концентровані корми.

При випасанні холостих вівцематок на молодих травостоях, які багаті на вміст протеїну, вітамінів та каротину відмічають плодючість маток.

Додатковим джерелом протеїну у раціонах становлять сіно бобових рослин, макуха, шроти та корми зеленої маси. Більш доцільно згодовувати такі корми у підготовленому вигляді (розсипні кормосуміші, гранули та брикети). При згодовуванні брикетованих та гранульованих кормосумішей їх необхідно згодовувати вівцематкам у поєднанні з соковитими кормами, орієнтовні норми згодовування: 2,0-2,5 кг силосу у поєднанні з брикетованими або гранульованими кормосуміщами у кількості 1,5-2,0 кг на добу.

Корми для маток повинні бути високої якості, без плісняви, не мерзлі, бо це призводить до абортів. В період суягності важливо контролювати вміст обмінної енергії та її відкладання в тілі, тому що потреба у кормі значно підвищується і потребує збільшення частки сіна та концентрованих кормів, з метою забезпечення енергетичного та білкового рівня годівлі [4].

Список використаних джерел

1. Вівчарство України. Наукове видання / В.М. Іовенко, П.І. Польська, О.Г. Антонець, В.М. Бова, Т.Г. Болотова, В.І. Вороненко та ін. – Київ, Аграрна наука, 2006. –614 С.
2. Годівля сільськогосподарських тварин: Підручник /В.С. Бомко, С.П. Бабенко, О.Ю. Москалик. – К., 2010 – 278с.
3. Ібатуллін І.І., Панасенко Ю.О., Кононенко В.К. та ін. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин – Київ: Вища освіта, 2003. – 432 с.
4. Чігирьов В.О., Чепур В.К. Оцінка основних селекційних ознак продуктивності овець одеського внутрішньо породного типу асканійської м'ясо – вовнової породи. /Матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції. Зоотехнічна наука: історія, проблеми, перспективи.-Кам'янець-Подільський, 2017. – 68-71 С.

УДК:636.1.084.1

ОСОБЛИВОСТІ ГОДУВАННЯ ЛОШАТ

Левченко В. здобувач 1 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.

E-mail:laska101310@gmail.com

Науковий керівник: **Мажилівська К.**, асистент

E-mail:mazilovskaakristina@gmail.com

Вступ: Годівля коней – це щось середнє між мистецтвом та наукою. Суть збалансованого годування коней – це забезпечення щоденним запасом всіх поживних речовин у кількості, яка відповідає встановленим нормам для того, щоб тварина залишалась здоровою, у хорошій кондиції, а поїдання кормів відбувалось без залишків.

У природних умовах, на пасовищах коні пасуться по кілька годин на добу. Враховуючи такі умови раціон складають таким чином, щоб тварина була забезпечена обов'язково грубими кормами, для мінімізації розладів

травлення (коліки). А при додаванні до раціону соковитих кормів, фермери задовольняють потреби тварин в енергії, протеїні, мінеральних, біологічно-активних речовинах та вітамінах [3].

Головна задача – це виростити з лошати здорового та сильного коня. Перший рік життя є найважливішим, велику роль у вирощуванні молодого лошати грає збалансоване та правильне харчування і правильно підібраний раціон.

Після народження лошат основним кормом для них є молоко матері. Особливу увагу приділяють згодовуванню новонародженим лошатам молозива, тому після народження лошати необхідно допомогти почати смоктати мати. Якщо лоша самотійно не підіймається на ноги через годину, то потрібна термінова допомога. Найміцніші лошата починають смоктати молоко вже через 30-45 хвилин, більшість – через 1-2 години після народження [1].

Молозиво є єдиним джерелом імунного захисту лошати. Внаслідок цього необхідно усвідомлювати умови необхідні для його секреції, а також фактори, які впливають на його імунологічні якості [4].

Молозиво – це незамінний корм, бо він містить у собі вітаміни, білки, поживні речовини та антитіла. Завдяки молозиву лошата отримують пасивний імунітет. Шкіра, слизові оболонки носа, рота, очей, шлунка та інших органів, бактеріцидні речовини рідин організму (слина, сльози, сироватка крові, шлунковий сік тощо), видільна функція органів травлення, лімфатичні вузли, фагоцитоз, комплемент та інші чинники входять до механізму спадкового імунітету [4]. Але треба розуміти, що спадковий імунітет не є абсолютним, коли до організму потрапляють деякі інфекції. Через це імунітет може порушуватись та знижуватись. За першу добу лактації білковий склад сироватки молозива істотно змінюється. Так, через 6 годин після жереблення вміст захисних білків зменшується у 2,6, через 12 годин - у 8,9 рази, а через добу становить близько 2 % початкового рівня. Ось чому потрібно вживати ефективних заходів для того, щоб лоша якомога раніше після народження одержало молозиво. До того ж, здатність тонких кишок лошати засвоювати імуноглобуліни швидко знижується і через 24 – 36 годин після народження припиняється. Лошатам, які не можуть самотійно ссати молоко, через 1 – 2 години видоєне молозиво випоюють з різка чи вводять за допомогою носоглоткового зонда [2].

Рис.1. Кобила з лошам

Підсисний період у лошат складає 6 місяців. Привчати їх до споживання кормів слід якомога раніше. Протягом перших 3 місяців після народження високий темп росту лошат, інтенсивний розвиток їх скелета кажуть нам про те, що організм потребує достатньої кількості поживних та мінеральних речовин. У віці 3-4 тижні доцільно починати підгодівлю лошат вівсом (плющеним), який згодовують невеликими порціями (150-200 г), спочатку невеликою даванкою (0,5-0,7 кг за добу), яку поділяють на 3-4 рази. Висівки звожують водою або молоком (збираним чи незбираним), згодом дають кукурудзу (краще подрібнену), ячмінь, макуху, а також доброякісне злаково-бобове сіно. Кількість кормів з віком тварин збільшують, і перед відлученням лоша повинно споживати 3-5 кг зернових кормів за добу [3]. Молодняк, що росте, забезпечують мінеральним підживленням, макро- і мікроелементами. Повареної солі дають по 5-7 г на 100 кг живої маси [1]. Раціони завжди повинні містити більше кальцію, ніж фосфору. Співвідношення кальцій:фосфор коливається між 1,1:1 і 2:1, але це в межах прийнятого раціону. Коли рівень фосфору більший за рівень кальцію, це може призвести до серйозних аномалій в скелеті [5].

Лошат відлучають у 6 – 7-місячному віці. Зазвичай це припадає на серпень – жовтень. Їх пасуть на найкращих пасовищах, дають підживлення у вигляді суміші концентратів, злакового й бобового сіна, буряка, моркви, вівса, пшеничних висівок та кукурудзяного силосу. Відлучених лошат потрібно годувати необхідною кількістю доброякісних грубих кормів, бо саме вони сприяють розвитку органів травлення. Важливо слідкувати за тим, щоб лошата отримували необхідну кількість вітамінів, бо через їх дефіцит вони починають хворіти. Наприклад, нестача вітаміну А проявляється у схильності лошат до респіраторних захворювань, погіршення стану шкірного та волосяного покриву (лущення, скуйовдженість, тьмянний колір) та порушення травлення (пронос) [1]. Лоша реагує на нестачу вітамінів значно більше, ніж дорослі особини. Також дослідження показали, що необхідно включити до раціону жир в кормах або кормових добавках. Організм коня засвоює до 90% енергії

споживаного жиру, тоді як енергія інших кормів засвоюється лише з 60-70%, оскільки як джерело енергії насамперед використовуються жирні кислоти. Додаток і раціон жиру дозволяє скоротити кількість зерна, що згодовується. З зернових кормів овес і кукурудза містять 3% жиру, овес обдертий – 12%, рисові висівки – 20% [1].

Для покращення травлення 1-2 рази на тиждень готують спеціальні слизові відвари. На одного коня роблять суміш за наступним рецептом: 150-200 г висівок, 150 г лляного насіння, 350-400 г вівса, 15 г кухонної солі. Суміш заливають окропом (1 літр), перемішують і посипають сінною різкою. Каша має желеподібний вигляд. Згодовують її у теплому вигляді [2].

Різниця в потребі у поживних речовинах кобилок і жеребчиків зберігається до 24-місячного віку. За цей час статеве дозрівання молодняку закінчується й починається період його тренінгу. Молодняк, зазвичай, поділяють на дві групи – одну вирощують на забій, а в іншу формують молодняк робочих коней.

Потреба молодняку коней в енергії і поживних речовинах залежить від його віку, маси та середньодобового приросту. Норми годівлі лошат визначають залежно від породи, віку, статі і живої маси [5].

Висновки: Потрібно використовувати лише якісні корми, балансувати раціони необхідно за поживними речовинами та енергією, збільшувати норму протеїнового живлення для жеребних кобил та лактуючих, контролювати сіль у раціоні.

Отже, ми розуміємо, що від правильної збалансованої годівлі лошати залежить те, чи виросте здоровий та фізично розвинений кінь. Це дуже важкий процес, який потребує знань та відповідальності.

Список використаних джерел

1. Пономаренко Н.Н., Черний Н.В. Конярство: Навчальний посібник. Харків: Єспада, 2001. 352 с.
2. Гопка Б.М., Хоменко М.П., Павленко П.М. Конярство: Підручник. Київ: Вища освіта, 2004. 158с.
3. Карножицький В.В., Косенко С.Ю., Сташкевич О.Б.: за редакцією Агапової Є.М., Карножицького В.В. Конярство: навчально-методичний посібник для студентів аграрних ВНЗ III – IV рівнів акредитації з напрямку 1302 «Зооінженерія». Одеса: 2012. 332 с.
4. Гопка Б.М., Судай В.Д., Скоцик В.Є. Нетрадиційне конярство: Навч. посібник. Київ: Вища освіта, 2008. 300 с.
5. Ібатуллін І.І., Панасенко Ю.О., Кононенко В.К. та ін. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин. Київ: Вища освіта, 2003. 432 с.

БІОЛОГІЧНІ ТА ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КРОЛІВ

Левченко В. здобувач 1 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр

E-mail: laska101310@gmail.com

Науковий керівник: **Гурко Є.**, асистент кафедри

E-mail: gurkoievgenia@gmail.com

Постановка проблеми. Кролівництво-галузь тваринництва, що займається розведенням найбільш статевозрілих тварин і отриманням недорогої продукції з низькими кормовими та капітальними витратами. Серед продукції з кролика найбільш цінними є м'ясо кролика і шкірка кролика. М'ясо кролика містить багато білка і є легко засвоюваною і корисною живильною речовиною, воно підходить не тільки для дорослих і здорових людей, але і для дітей, літніх людей і пацієнтів з проблемами шлунку і печінки та серцево-судинної системи. Шкіра кролика обробляється належним чином, щоб її можна було використовувати у натуральному вигляді або для імітації хутра тварин.

Організм кролика відрізняється від інших видів сільськогосподарських тварин багатьма біологічними й фізіологічними особливостями.

Мета роботи. Ознайомитись з деякими біологічними й фізіологічними особливостями кролів.

Результати досліджень. До найважливіших біологічних характеристик кроликів відносяться скоростиглість, короткий період розмноження, скоростиглість, висока плодючість, здатність поєднувати період вагітності з лактацією, лактацією, капрофагією та багато інших характеристик [3].

Розмноження кролів істотно відрізняється від розведення інших сільськогосподарських тварин. Вони характеризуються раннім статевим дозріванням, коротким терміном сукрільності (вагітності), високою плодючістю, поєднанням лактації (годування) і вагітності.

Перша особливість - це анатомія. На відміну від інших сільськогосподарських тварини, кролиці мають подвійну матку[1].

Ще одна особливість репродуктивної системи – фізіологічна. У кролиць овуляція (вихід зрілої яйцеклітини з фолікула) відбувається через 10-12 годин після спаровування під впливом нейрогуморального стресу, викликаного статевим актом.

Кролівництво не має явно вираженої сезонності. Кролиці можуть бути запліднені і приносити потомство в будь-який час року.

Кролики характеризуються передчасним статевим дозріванням і надзвичайно високою плодючістю. Статева зрілість у кролів середніх і великих порід настає в 3,5-4-місячному віці, у великих - в 4-5-місячному віці. У самиць характеризується появою регулярних статевих циклів. Від самки зазвичай отримують 4-6 окролів на рік, від 1 до 19 кроликів. Самки багатьох порід мають середню плодючість 7-8 кроленят.

Скоростиглість - це здатність кроликів давати продукцію в ранні терміни без шкоди для здоров'я. Однією з її сторін є статева скоростиглість, яка визначається здатністю кролів за короткий проміжок часу досягати статевої та фізіологічної зрілості.

За скоростиглістю кролики перевершують сільськогосподарських тварин інших видів. Найбільш інтенсивно вони ростуть в ембріональний період та у перші 3–3,5 місяці після народження[2].

Інтенсивність росту молодняку не тільки у період лактації та й подальші стадії розвитку залежать від біологічної якості молока та молочної продуктивності кролиці.

На молочну продуктивність кролиць впливають рівень і тип годівлі, умови годівлі, вік, пора року, розмір приплоду, період лактації, кількість кроленят у гнізді, порода. Молочність кролів влітку вище, ніж навесні. У молодих самок молочність низька, оскільки організм ще росте. У кролиць 3 і 4 окролу відзначалися найвищими показниками молочної продуктивності, що було пов'язано з підвищенням функціональної активності молочних залоз.

Однією з особливостей травлення кроликів є те, що з'їдений корм надходить у шлунок, майже не змішуючись з раніше з'їденими кормами, і просувається травним трактом як би відокремленим грудкою [2]. Травний апарат кролика добре розвинений. Шлунок у нього однокамерний, об'ємистий. Основна особливість травлення у кроликів полягає в капрофагії – поїданні ними власного калу.

Кролики виділяють кал двох видів: м'який, чи нічний, і твердий, чи звичайний. М'який нічний кал відрізняється від звичайного як за формою, консистенцією, так і за хімічним складом. У ньому міститься близько 28,5% протеїну (у 3,5 рази більше, ніж у твердому калі) та значна кількість вітамінів групи В та вітаміну К, а також азотистих речовин, амінокислот (валіну, лейцину, глютамінової, аспарагінової) та мікроорганізмів.

Деякі інтер'єрні особливості кролів [1]. Температура тіла у кроликів менш постійна, ніж в інших сільськогосподарських тварин, і залежить від зовнішніх умов: при температурі повітря 5 ° С вона дорівнює 37,5 ° С, при 10 - 38,0, при 20 - 38,7, при 30-35 – 40,5, за 40 ° С – 41,6 ° С. При температурі повітря 42-43 ° С кролики перегріваються і гинуть від теплового удару. При температурі -45 ° С ці тварини зберігають нормальну температуру тіла протягом години. Нормальною температурою тіла вважається 38,8–39,5 ° С, пульс - 120-160 ударів за хвилину[1]. При помірній температурі кролик здійснює 50-60 дихань за хвилину, при її підвищенні кількість дихальних рухів зростає до 282 .

Загальна кількість крові в організмі кроля становить у середньому близько 280 г, або 4,5-6,7% маси тварини. За добу виділяється 180-440 мл сечі. Порівняно з іншими тваринами у кролика з органів чуття краще розвинені дотик і нюх. Зір у кроликів монокулярне. Внаслідок накладання поля зору одного ока на поле зору іншого забезпечується круговий огляд [3].

Завдяки особливостям будови перших двох хребців шиї кролик може робити головою різноманітні рухи. Головний мозок у кролика важить 9-11 г

(0,46% маси тіла) і складається з великого та ромбоподібного мозку. Великий мозок має слаборозвинені півкулі з майже гладкою (без звивин) поверхнею та неглибокою поздовжньою щілиною між півкулями. Спинний мозок у кроля сильно розвинений.

Проте за співвідношенням його маси до маси головного мозку (1:2) кролик поступається собаці (1:5).

Висновки. Організм кроликів відрізняється від організму інших видів сільськогосподарських тварин поруч біологічних та фізіологічних особливостей. Знання цих особливостей має вирішальне значення для успішного розведення кролів.

Список використаних джерел

1. Кролівництво / М. І. Башенко, О. Ф. Гончар, Є. А. Шевченко; Нац. акад. аграр. наук України, Черкас. дослід. станція біоресурсів. Вид. 2-ге, допов. - смт Чорнобай (Черкас. обл.): ЧКПП, 2017. 308 с.
2. Пабат В.О., Вінничук Д.Т., Гончаренко І.В., Агій В.М. П12 Кролівництво з основами генетики та розведення : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 164 с.
3. Технологія виробництва продукції тваринництва: Підручник / О.Т. Бусенко, В.Д. Столюк, О.Й. Могильний та ін.; За ред. О.Т. Бусенка. К.: Вища освіта, 2005. 496 с.: іл.

УДК 636.7.09

ПРОБЛЕМА ХАРЧОВОЇ АЛЕРГІЇ У СОБАК

Михеєва І. здобувач 1 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.

E-mail:febame.04@gmail.com

Науковий керівник: **Ніколенко І.**, к. с.-г. наук

Вступ. На сьогоднішній день господарі собак дуже часто наштовхуються на таку проблему як – алергія у свого улюбленця. Багато господарів нехтують симптомами алергії, бо не вважають їх суттєвими. Алергія – це підвищена реакція організму на деякі подразники(алергени). Симптоми проявляються в зовнішньому вигляді тварини та її фізичним станом, симптомами – є поганий вигляд шерсті та затеклі очі, почервоніння очей та вух, свербіж, собака може стати млявим, з'являється діарея, блювота. В деяких випадках наслідки алергії можуть викликати смерть тварини, розчухуючи свою шкіру собака може занести через рани інфекції які несуть великий ризик здоров'ю [1].

Передумови алергії їх сучасна провокація та майбутнє застереження. Власники собак з білою шерстю можуть помітити перші симптоми алергії особливо швидко, оскільки ці плями дуже помітні на світлому хутрі. Однак цей симптом може виникнути й у собак з будь-яким

хутром. Слід помітити що кожна собака дуже індивідуально реагує на алерген, у однієї може бути тільки почервоніння очей та вух, а в іншій діарея і блювота. Після симптомів алергії слід звернутися до лікаря, для виявлення та зупинки алергічної реакції. Одним з прикладів проявів алергії вказано на фотографіях нижче [1].

Рис. 1. Прояви алергії

Алергія у домашніх тварин пов'язана не тільки з харчуванням але й з навколишнім середовищем: до алергенів відносяться блохи, пилові кліщі, трава, пилок, комарі. Комарі ж в свою чергу не тільки можуть нашкодити алергічною реакцією, але й паразитами яких вони переносять, а саме дирофілярій які в свою чергу викликають дирофіляріоз - гельмінтозне захворювання. Ці паразити дуже небезпечні для собак, чутливих до серцевних захворювань, так як без належного лікування можуть спровокувати емболію або тромбоз [1,2].

Дослідження компанії Hills, стверджують про те що – харчова алергія виникає коли імунна система тварини помилково розпізнає білок з їжі як агресора, а не як продукт харчування, і викликає імунну реакцію. Якщо попадання в організм певного білка викликає імунну реакцію, з кожним новим попаданням цього білка така реакція стає сильнішою. Це означає, що прояви алергії посилюватимуться щоразу, коли домашній улюбленець отримує їжу, що містить цей білок. Тобто тварина, з кожним разом потрапляння алергену в організм, буде почувати себе погано. Найчастіше алергеном собаки є куряче м'ясо, яловичина, молочні продукти та яйця. Баранина, свинина та риба теж можуть викликати алергічну реакцію, але набагато рідше. Алергія на пшеницю і кукурудзу в деяких собак теж може виникнути [1].

Але на сьогоднішній день у собак все одно часто трапляють прояви алергічної реакції. Згідно з отриманої інформації з літературних джерел можливо зробити висновок що на це вплинула саме людина. Люди почали розводити тварин безконтрольно, заради грошей, забуваючи про те що слід стежити і за станом тварин. Схрещуючи тварин з чутливим, або хворим шлунком та кишечником, ми отримуємо ще більш чутливих до їжі тварин. Ще є думка про те що в ізових порід собак частіше виникає алергія на курку, яловичину молочні продукти та яйця. Виходячи з переглянутої літератури дізнаємося про те що, основний раціон харчування давніх предків ізових

собак частіше була риба, із-за регіонів в яких вони перебували. Тому ми нерідко тепер бачимо що ті ж самі Хаски мають схильність к харчовим алергіям [3].

Розглянемо протилежну ситуацію, австралійський мешканець – дика собака Дінго. Раціон цих тварин в більшості складається з невеликих ссавців, частіше це кролики, в деяких частинах Австралії харчуються птахами, рептиліями та комахами. Тобто це веде на таку думку, що сьогоднішні породи собак, предками якими були Дінго, майже зовсім не мають негативну реакцію на частіші харчові алергени. Прикладом їх нащадків є Басенджі, так як ця порода собак виведена для полювання та їх раціон більш багатий на м'ясо птиці, що дає менший шанс на алергічну реакцію, а саме у цих порід часто зустрічаються така спадкова хвороба, як захворювання нирок, але їх предки Дінго не мали такої проблеми, ця проблема виникла саме із-за неналежного харчування в процесі розведення, в ході еволюції, та виведення породи [3].

Зараз ми бачимо що майже у кожної собаки організм приймає різні види білку та різні складні вуглеводи, хоча їх предки не мали такої можливості, це вказує на те що організм тварини в процесі еволюції та в ході розведення пристосувався до нових умов, це можна назвати преадаптацію - це ознаки організму які потенційно можуть стати основою пристосувань у змінених умовах існування, тварина пристосувалась до мешкання пліч о пліч з людиною як і її лапи, вуха та шлунок. Наприклад, вивезення ізових собак з холодного клімату і утримання їх в більш теплих регіонах зміна їх раціону на більш вуглеводний та зміна звичного виду білку, змусили їх пристосувати свої органи травлення до нових умов та нового життя в цих умовах, а загальна преадаптація воно відбулося набагато раніше ще у процесі одомашнення [4].

На сьогоднішній день існують гіпоалергенні види кормів, вони у своєму складі не мають зернових, а як джерело клітковини використовується коренеплоди, бобові, овочі, фрукти та ягоди, це добре тим що собака не отримує клітковину яка в неї погано засвоюється та виробник бере як білкову основу – рибу, але розглянемо таку основу як – білок комах. Білок комах має майже таку ж енергетичну цінність як і білок птиці і ссавців. Поживна частина тіла цвіркунів 80%, що менше ніж у курки, свині чи у великої рогатої худоби, при цьому ще й ресурси для вирощування комах значно менші. Розглянемо предків наших собак, раціон їх харчування не складався весь час з ссавців, птиці, та риби, за виключенням тварини які жили в холодному кліматі, іноді в житті диких тварин траплялася нестача їжі і майже всі вони не відмовлялися поласувати комахами, деякі це робили із-за розваги, або із-за своїх мисливських інстинктів. Тобто в їх раціон входили і комахи теж, що також додає якийсь невеликий, але відсоток поживних речовин, вітамінів та білку. На моє думку гіпоалергенність цього джерела білку дуже основана, так як все ж таки цей фактор залишився незмінним, майже кожний собака зараз спокійно може з'їсти комашку без виникнення алергії, але не слід в ту ж хвилину бігти кормити собаку цвіркунами або тарганами, деякі комахи мають гостру, або дуже міцну оболонку що може спричинити подразнення, або навіть рани

шлунково-кишкового тракту, що не веде к гарному результату, якщо ви й вирішили годувати тварину комахами то слід брати гранульовані корма[5].

Висновок. Мій висновок закладається в тому, що яким би не було ваше бажання завести собі домашнього улюбленця слід дуже відповідально до цього підходити, вивчити не тільки як доглядати за окремою породою, а й прокопати набагато глибше, дізнатися про те, які ж можуть бути хвороби і які проблеми можуть виникнути у вашої тваринки, навіть якщо ви маєте впевненість що все буде добре.

Список використаних джерел

1. Алергічні реакції у собак: <https://www.hillspet.com/health-conditions/dog/food-and-environmental-allergies-in-dogs>
2. Дирофіляріоз: навчальний посібник / Л.М. Соловйова, Л.П. Артеменко, А.А. Антіпов, Т.І. Бахур. Біла Церква, 2018. 56 с.
3. Кінологія: утримання, годівля, дресирування собак: підручник / [За загал. ред. Бурлаки В.А.]. Житомир: Вид-во ЖДАУ, 2013. 512 с.
4. Біологія і екологія (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загал. серед. освіти / Костянтин Задорожний. Харків: Вид-во «Ранок», 2019. 208 с.
5. Комахи - джерело поживних і біологічно активних речовин. [ua 2017 06 05.pdf \(agrovisnyk.com\)](http://ua.2017.06.05.pdf(agrovisnyk.com))

УДК 3.615.851:636.7.088

КАНІСТЕРАПІЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ У КІНОЛОГІЇ

Михеева І. здобувач 1 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр.

E-mail: febame.04@gmail.com

Науковий керівник: **Ніколенко І., к. с.-г. наук**

Вступ: Собака може бути не тільки красивою на виставках й працювати охоронником, а й бути Каністерапевтом. Каністерапія - це різновид кінології та зоотерапії, який направлений на позитивний психологічний вплив на людей через спеціально навчених собак. Собака емоційної підтримки (соціальна собака), собака-візитер, собака терапевт або собака мед асистент, собака діагност. Всі ці назви є різновидом каністерапії, які по-різному навчають собак і мають різні вимоги. Особи з обмеженими можливостями, можуть використовувати службових тварин та тварин емоційної підтримки з різних причин. Кожна з цих собак якимсь чином психологічно діє на людину, деяким достатньо лише бути слухняними та милими тваринками щоб допомогти, а деяким треба знати ряд складних команд мати достатню стресостійкість та бути виносливими. На тренування таких тварин у кінолога може піти не один рік.

Каністерапевтом може бути будь-яка собака, яка індивідуально навчена виконувати роботу, або виконувати завдання на користь особи з інвалідністю, включаючи фізичну, сенсорну, психіатричну, інтелектуальну, іншу розумову неповноцінність, або допомагати психолгічно. Завдання такої собаки можуть включати, тягання інвалідного візка, попередження людини про звук, допомога в прогулянці, нагадування людині про прийом ліків або натискання кнопки ліфта [1].

Собака емоційної підтримки, такою собакою може стати ваш домашній улюбленець, це навчена бути спокійною і слухняною собака, яка допомагає своєму господарю своєю присутністю, для людини ця собака стає другом якого можна погладити та заспокоїтись після емоційне збудження або заспокоїти соціальний страх. Із існуючих прикладів, існують такі, що людина яка панічно боїться перельотів або великого натовпу людей, цей пес допоможе подолати страх та заспокоїтись просто знаходячись поруч весело махаючи хвостом і чемно себе поводячись. Критерій в таких собак немає, любя порода, без породна, просто ваш улюбленець може стати для вас собакою емоційної підтримки [1,2].

Собака-візитер це собаки яких приводять в дитячі будинки, лікарні, будинки для літніх людей, школи. Ці тварини позитивно діють на емоційний стан людини забезпечуючи людям комфорт, прихильність, підтримку, відчуття любові та щастя. Вони повинні, любити літніх людей та дітей, не боятися їх та сміло йти на комунікацію з ними, бути витривалими так як ці тварини за день можуть дуже багато робити, ці собаки роблять різні кумедні команди визиваючи радість, чи просто витривало сидять поки з ними контактує велика група людей, гладять цілують обіймають та тощо . Це потребує стійкого емоційного та фізичного стану собаки, бо ж без цього собака не витримає великого напруження і буде знаходитися в нездоровому емоційному збудженні, що погано буде впливати на психологічне здоров'я тварини [1,2].

Собака терапевт (собака мед-асистент), включає в себе дуже багато різних службових собак одним з них є собака-поводир - це ретельно навчена собака, яка служить помічником у подорожі для осіб, які мають серйозні порушення зору. Вони ведуть людину по заданому маршруту, допомагають обійти перешкоди, зупиняються на світлофорі.

Собака слуху або сигналу - це собака, яка була навчена попереджати людину, яка має серйозні проблеми слуху при виникненні звуку, наприклад, стуку в двері, тварина прибігає к господарю і тягне його до звуку. Чи собака яка вказує на те що в людині хворій на діабет, підвищився або понизився цукор в крові, вони чують це своїм носом, а потім повідомляють про це людину, щоб вона прийняла ліки.

Психіатрична службова собака - це собака, яка була навчена виконувати завдання, які допомагають особам з обмеженими можливостями виявляти початок психіатричних епізодів та зменшувати їх наслідки. Вони нагадують про необхідність приймати ліки, включають світло особам з

посттравматичним стресовим розладом, переривають самокалічення, звертаючи на себе увагу, утримують дезорієнтованих осіб від небезпеки.

Сенсорна сигнальна собака або собака соціального сигналу - це собака, навчена допомагати людині з аутистичним спектром захворювання. Цих собак навчають виконувати різноманітні соціальні або сенсорні завдання. Собака може спонукати людину звернути увагу на вуличні перешкоди та пішохідні переходи під час прогулянки.

Собака, що реагує на судоми, - це собака, навчена надавати допомогу людині з судомним розладом. Собака може стояти на сторожі людини під час нападу або собака може звернутися за допомогою. Кілька собак навчилися передбачати напад і попереджати людину заздалегідь, щоб він сів або перемістився в безпечне місце [1,3,4].

Ці собаки вважаються службовими собаками, їх зобов'язані пускати в будь які заклади та транспорт так як людина не може обійтися без цих тварин вони їм життєво необхідні: магазини, аптеки, літаки, кафе і то що. Алергія і страх перед собаками не є поважними причинами для відмови в доступі або відмови в обслуговуванні людям, які користуються службовими тваринами. Якщо співробітники, попутники або клієнти бояться службових тварин, рішенням може бути надання достатнього місця цій людині, щоб уникнути наближення до службової тварини. Таким службовцем не може стати кожна собака, к вибору їх підходять дуже ретельно, вибирають таких тварин, за характером, поведінкою та здоров'ям, дивляться й на батьків тварини вони повинні на сто відсотків комікувати з людиною мати добре фізично-психологічне здоров'я, мають бути витривалими до збудників, так як такі характеристики передаються й цуценятам [1].

Багато дослідників вже не в перший раз доводять великі плюси каністерапії по зрівнянню з іншими напрямками зоотерапії, одним з прикладів є те що терапія тими самими дельфінами не завжди доступна людині, бо не кожний може мати у себе дома дельфіна, коти не так часто можуть бути саме службовими помічниками, а собака дуже вірна людині, легше піддається дресируванню ніж коти, має різноманіття розміру і зовнішності, спокійно може супроводжувати людину на вулиці та в будь-яких закладах. Ці фактори дуже гнучкі для кожної людини [3].

На сучасних тренінгах та вебінарах впроваджується такий аспект кінологічного спрямування як каністерапія, одним із останніх приведених досліджень були впровадженні у такий вебінар як «Кінологія в умовах війни», де розглядалися декілька досліджень з даного напрямку. Одне з них проводилося разом с дитиною з аутизмом та собакою-терапевтом. В ході цього дослідження стало зрозуміло що собака відчуває емоційне збудження у дитини навіть коли дитина не показує це, собака змогла почути підвищене серцебиття та підвищений рівень адреналіну, і своїми діями, проходячи навколо дитини, вона показувала межу в якій дитині було комфортно. Друге з цих досліджень зробило чудо для батьків дитини з ДЦП (дитячий церебральний параліч). Дитина ніколи в своєму житті не ходила,

батьки вирішили спробувати каністерапію і в ряді дослідження та праці з твариною дитина зробила свій перший крок на зустріч собаці.

Висновок: Це дуже дивовижно так як такі дослідження, та такі тварини можуть допомогти, та й вже допомагають людям які цього безпосередньо потребують. На сьогодні каністерапія широко поширена у країнах західної Європи, Америки, подібний досвід є у Польщі. В нашій країні, через воєнний стан, зараз дуже важливо розвивати тему каністерапії та працювати в цій сфері, це дуже допоможе людям які через війну почувають себе дуже погано емоційно, та людям з обмеженими властивостями, такий напрямок кінології повинен бути більш доступний та розвинений, тому що вже існує багато прикладів того як каністерапія позитивно впливає на психоемоційну складову людини.

Список використаних джерел

1. Службові тварини та тварини емоційної підтримки Національна мережа ADA (adata.org)
2. Домашні тварини та люди похилого віку: терапевтичний зв'язок - Одеан Кьюсак, Елейн Сміт - Google Книги
3. Зоотерапія як потенційний шлях для зоонозного розливу: змішані методи дослідження використання продуктів тваринного походження в лікарських і культурних практиках Нігерії - PMC (nih.gov)
4. Коломоєць Н. Т. Каністерапія як допоміжний альтернативний засіб спілкування дітей із розладами аутистичного спектра / Н. Т. Коломоєць // Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки. - 2015. - Вип. 6(1). - С. 159-170.

УДК: 636:612.821.3

ВИДИ ІНСТИНКТІВ ТВАРИН

Олейник Г., здобувач 1 курсу, рівень вищої освіти Молодший бакалавр. E-mail:olejnikgenadij00@gmail.com

Науковий керівник: Мажилівська К., асистент
E-mail:mazilovskaakristina@gmail.com

Вступ. Загалом інстинкти — це набір вроджених, складних, специфічних для виду поведінкових реакцій, які виникають як відповідь на якусь важливу потребу і важливі для виживання особини та виду. Реалізація інстинкту — це задоволення фізіологічних потреб. Біологічні потреби — це особлива сила живих організмів, що забезпечує їх зв'язок із середовищем для самозбереження і саморозвитку, є джерелом активності живих систем. Ця потреба також відома як «спонукання», «мотивація», «рушійна сила». Коли відчувається нестача чогось, потреба проявляється і посилюється, набуваючи домінуючих характеристик і породжуючи дії, спрямовані на її задоволення.

Задовольнити потребу і відновити біологічну константу, що називається «посиленням» [1].

Інстинктивна поведінка не виникає сама по собі. По-перше, має виникнути відповідна фізіологічна потреба (мотивація). Найважливіші життєві потреби тварин — необхідні для життя. Це потреби в їжі, воді, безпеці, температурі, сексуальні потреби тощо, і вони будуть мотиваційними сигналами. На потребу в їжі організм реагує почуттям голоду і тварина починає активно досліджувати навколишнє середовище. Вона шукає зовнішні сигнали, які допомагають задовольнити потреби. Це так звана фаза пошуку їжі. Саме на цьому етапі у багатьох тварин набуті реакції додаються до їхніх вроджених поведінкових реакцій, покращуючи проміжні результати. Роючі оси щоразу шукали гнізда, побудовані з різних орієнтирів. При будівництві своїх гнізд птахи можуть використовувати створені людиною матеріали, які раніше просто не зустрічалися в природі. Співочі птахи можуть доповнювати свій спів новими звуками [2].

Інстинкти тварин дуже різноманітні і лежать в основі майже всієї поведінки тварин. Усі тваринні інстинкти можна розділити на три категорії, засновані на потребах і поведінці: індивідуальні, репродуктивні та соціальні. Індивідуальний інстинкт спрямований на виживання особини, і для його реалізації не потрібна участь інших особин. Це інстинкти їжі, пиття, захисту, регуляції сну та пильності, терморегуляції, дослідження, гри, інстинкти будівництва тощо. Інстинкт розмноження спрямований на розмноження і в більшості випадків пов'язаний як з чоловічими, так і з жіночими особинами. До них відносяться статеві інстинкти птахів, батьківські інстинкти, материнські інстинкти, інстинкти гніздування, територіальні інстинкти тощо. Соціальний інстинкт спрямований на групове виживання та досягнення пристосувальних результатів спільними зусиллями багатьох індивідів. До таких інстинктів належать класові інстинкти в групах, інстинкти міграції та втечі, інстинкти спрямованості в групах тощо [3].

Розглянувши із літературних джерел інформації стає зрозумілим, що у всіх тварин всі інстинкти поділяються на три групи, а саме:

1. Одна з найголовніших ознак інстинкту — його дивовижна стабільність у кожного виду тварин;

2. Інстинктивні дії різних тварин одного виду не повторюють одна одну абсолютно точно;

3. Інстинктивна поведінка має певну пластичність. В екстремальних умовах є шанс вижити завдяки пластичності, при якій інстинктивна поведінка зберігається в зміненому вигляді. Постійність і ригідність інстинктивних компонентів поведінки необхідні для забезпечення збереження і послідовного виконання найважливіших функцій, незважаючи на випадкові варіації, з якими може стикатися певний представник умов середовища. Наслідки всього еволюційного шляху, який пройшов вид, зберігаються у вроджених компонентах поведінки. Це суть видового досвіду, найцінніше, що набувається в процесі філогенезу для індивідуального виживання та продовження виду. І ці узагальнені, генетично закріплені

програми дій, що передаються з покоління в покоління, не повинні і не можуть бути легко змінені під впливом випадкових, тривіальних і нестійких зовнішніх впливів. В решті випадків виконання вроджених програм поведінки в конкретних умовах індивідуального розвитку тварин забезпечується процесами навчання, тобто індивідуальне пристосування вродженої, видової поведінки до часткових змін умов середовища [4].

Висновки: Виходячи з отриманої різної інформації літературних джерел можливо зробити висновок, що інстинкти тварин це складна вроджена форма поведінки, яка здійснює велике значення для забезпечення виживання організму в навколишньому середовищі, яку необхідно обов'язково сприймати до уваги вирощування розведені та годівлі тварин особливо в умовах групового утримання. Також. При роботі с тваринами в індивідуальному порядку дана наукова сфера діяльності має величезний вплив на утримання будь-яких видів тварин.

Список використаних джерел

1. Тарасенко Л.О., Ясько В.М., Решетніченко О.П., Макаріхіна І.В. Етологія: навч. посіб. Нове видання, 2014. 271 с.
2. Інстинкт / Л. В. Рябець, А. І. Шушківський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс]. К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. Режим доступу : <https://esu.com.ua/article-12360>
3. Типи темпераменту у собак: <https://jak.koshachek.com/articles/tipi-temperamentu-sobak.html>
4. Дяченко Л.С., Бомко В.С., Сивик Т.Л. Основи технології комбінованого виробництва: Біла Церква, 2015. 305 с.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІОТЕХНОЛОГІЙ ТА
АКВАКУЛЬТУРИ**

Наукове видання

**Сучасні технології виробництва і переробки продукції тваринництва:
матеріали II науково-практичної студентської конференції навчально-
наукового інституту біотехнологій та аквакультури
(Одеса, 07 березня 2023 р.)**

**Матеріали Одеського державного аграрного університету: збірник
тез. Одеса: ОДАУ, 2023. 71 с.**

Матеріали подано у авторській редакції.

Рекомендовано до друку вченою радою Одеського державного аграрного
університету (протокол № 7 від 24.03.2023 р.)

Адреса редакційної колегії:

Україна, 65012, Одеса, вул. Пантелеймонівська, 13

Одеський державний аграрний університет,

тел. [\(048\) 784-57-32](tel:(048)784-57-32)

E-mail: osau@osau.edu.ua